

„MONITORIZAREA REFLECTĂRII CAMPANIEI ELECTORALE PENTRU REFERENDUMUL CONSTITUȚIONAL DIN 5 SEPTEMBRIE 2010 DE CĂTRE IPNA „TELERADIO-MOLDOVA” ȘI IPRA „TELERADIO-GĂGĂUZIA”

Raport de monitorizare

Perioada: 05 august – 05 septembrie 2010

Proiect realizat de Asociația Presei Electronice cu sprijinul Fundației Soros-Moldova
în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte

Chișinău - 2010

www.apel.md

1. CADRUL METODOLOGIC

Perioada: 05 august – 05 septembrie 2010

Obiectul monitorizării: programele de știri/actualități; publicitatea electorală gratuit și contra plată; timpii de antenă gratuit destinați mesajelor electorale; spoturile de educație electorală, emisiunile de educație electorală și dezbaterile electorale – toate, care sunt difuzate în prime-time.

Scopul: determinarea modului în care radiodifuzorii publici, național și regional, reflectă procesul electoral pentru referendumul constituțional din 05 septembrie 2010.

Autorul monitorizării: Asociația Presei Electronice din Moldova.

GRILA DE MONITORIZARE:

Posturi monitorizate: Tv Moldova1, Radio Moldova, Tv Găgăuzia, Radio Găgăuzia

Subiecți monitorizați:

- Funcționari de stat (Fs);
- Funcționari electorali (Fe);
- Politicieni(P)/partide;
- Cetățeni (C)
- Experți (E)

Analiza cantitativă:

- Numărul și durata știrilor electorale;
- Frecvența și durata aparițiilor tuturor categoriilor de protagoniști în știri/subiecte/emisiuni electorale: a) intervenții directe; b) mențiuni/apariții;
- Raportul categoriilor de protagoniști în știrile electorale;
- Orientarea mesajului protagoniștilor în știri electorale: pro schimbare a articolului 78 din Constituție (Ps), anti schimbare a articolului 78 din Constituție (As); pro referendum (Pr); anti referendum (Ar);
- Raportul bărbați-femei în știrile electorale;
- Frecvența și durata aparițiilor actorilor politici în emisiuni: a) intervenții directe; b) mențiuni/apariții;
- Volumul timpilor de antenă oferiți în scopuri electorale;
- Numărul și durata emisiunilor/dezbaterilor electorale.

Analiza calitativă:

- Numărul de surse de informație în știrile cu caracter conflictual;
- Contextul apariției protagoniștilor în știri: a) pozitiv; b) negativ; c) neutru;
- Atitudinea jurnalistului în știri: a) părtinitoare; b) nepărtinitoare;
- Calitatea limbajului jurnalistului în știri electorale: a) acceptabil; b) defectuos; c) licențios;
- Prestația moderatorului de dezbateri electorale: a) adecvată; b) parțial adecvată; c) inadecvată.

Raport pe instituții mediatice

I. IPNA Compania „Teleradio-Moldova”

1. Tv Moldova 1

Nr.	Protagonisti	Frecvența & durata				Sinteza datelor		CONTEXT			MESAJ					
		Moldova 1		Intervenții directe		Mențiuni/apariții		Int. dir.+ment./ap.		pozitiv	negativ	neutru	Ps	As	Pr	Ar
	știri	(num.)	(sec.)	(num.)	(sec.)	(num.)	(sec.)									
+	Fs și P															
1	Ghimpu M.	8	195	13	285	21	480	0	4	11	5	0	5	0		
2	Filat V.	10	229	15	210	25	439	0	4	15	4	0	2	0		
3	Leanca Iu.	6	174	6	140	12	314	0	0	6	0	0	0	0		
4	Sarbu S.	5	108	10	136	15	244	0	0	15	0	0	0	0		
5	Sima G.	4	96	4	80	8	176	0	0	4	0	0	0	0		
6	Urechean S.	4	104	2	40	6	144	0	0	4	7	0	4	0		
7	Voronin V.	0	0	11	101	11	101	0	0	11	0	0	0	3		
8	Untila V.	5	69	2	30	7	99	0	0	7	0	0	1	0		
9	Coropceanu S.	2	68	2	20	4	88	0	0	2	0	0	0	0		
10	Petrenco G.	5	88	0	0	5	88	0	0	5	0	0	0	0		
11	Lupu M.	2	40	3	30	5	70	0	0	5	4	0	2	0		
12	Godea M.	3	69	0	0	3	69	0	0	3	0	0	0	0		
13	Pavlicenco V.	2	36	3	25	5	61	0	0	3	0	0	0	0		
14	Merzenco M.	4	52	0	0	4	52	0	0	4	0	0	0	0		
15	Osipov V.	2	46	0	0	2	46	0	0	2	0	0	0	0		
16	Enciu V.	2	44	0	0	2	44	0	0	2	0	0	0	0		
17	Chitoroaga V.	2	26	0	0	2	26	0	0	2	0	0	0	0		
18	Corman I.	2	24	0	0	2	24	0	0	2	0	0	0	0		
19	Ianioglo V.	2	24	0	0	2	24	0	0	2	0	0	0	0		
20	Mocanu G.	2	24	0	0	2	24	0	0	2	3	0	2	0		
21	Formuzal M.	0	0	2	20	2	20	0	2	0	0	0	0	0		
22	Gologan G.	2	20	0	0	2	20	0	0	2	0	0	0	0		
23	Ciobanu V.	0	0	1	18	1	18	0	0	1	0	0	0	0		
24	Chirtoaca D.	0	0	3	15	3	15	0	0	3	0	0	0	0		
25	Pasat V.	0	0	2	10	2	10	0	0	2	0	0	0	0		
+	Partide					0	0									
1	PCRM	10	196	51	596	61	792	0	1	59	0	1	0	6		
2	PLDM	7	143	22	243	29	386	2	2	25	8	0	8	0		
3	MAE	9	139	9	220	18	359	4	0	14	6	0	7	0		
4	PM	4	96	8	200	12	296	0	0	8	0	0	0	0		
5	AMN	6	150	7	85	13	235	0	0	11	4	0	4	0		
6	PNL	2	36	12	190	14	226	0	0	12	1	0	1	0		
7	PDM	4	64	6	45	10	109	0	0	10	2	0	2	0		
8	PSD	2	68	6	40	8	108	0	0	6	0	4	0	0		
9	PL	2	50	9	45	11	95	0	0	11	2	0	2	0		
10	AIE	0	0	8	85	8	85	1	5	2	0	0	2	0		
11	PUM	0	0	4	60	4	60	0	0	4	0	0	2	0		
12	PMU	0	0	4	20	4	20	0	0	4	4	0	0	0		
13	PPCD	0	0	4	20	4	20	0	0	4	0	0	0	0		
14	PPM	0	0	4	20	4	20	0	0	4	0	4	0	0		
15	PSM	0	0	4	20	4	20	0	0	4	0	0	0	0		
16	UCM	0	0	4	20	4	20	0	0	4	4	0	0	0		

+	Categorii	aparitii	Mesaj			
			Ps	As	Pr	Ar
1	Cetateni/B	53	2	0	3	0
2	Cetateni/F	70	3	1	11	2
3	Expertii/B	14	0	0	0	0
4	Expertii/F	1	0	0	0	0
5	Functionari de stat/B	56	1	0	3	0
6	Functionari electorali/B	36	0	0	0	0
7	Functionari electorali/F	2	0	0	0	0
8	Politicieni/B	92	12	1	13	3
9	Politicieni/F	5	0	0	0	0

1.1. Știri electorale

Pe durata monitorizării, postul public de televiziune Moldova 1 a transmis 111 știri electorale, dintre care 44 cu caracter conflictual, folosind 2 și mai multe surse în cazul a 32 de știri conflictuale, dar relatând dintr-o singură sursă în cazul a 12 știri

conflictuale. 4 știri au fost elaborate în mod părtinitor, dar în majoritatea absolută a cazurilor (107) Moldova 1 a dovedit echidistanță. În 2 rânduri limbajul folosit în știri a fost defectuos. Nu a fost înregistrat niciun caz de folosire a limbajului licențios.

În știrile electorale au apărut 25 de politicieni. Cel mai mare volum de emisie ca durată (intervenții directe și mențiuni) i-a fost acordat șefului interimar al statului, președintelui PL, Mihai Ghimpu (480 de secunde), și premierului Vladimir Filat, lider al PLDM (439 de secunde).

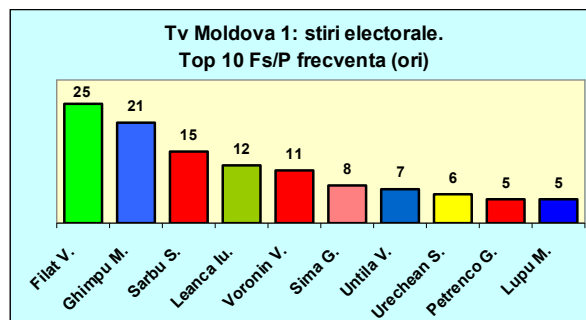
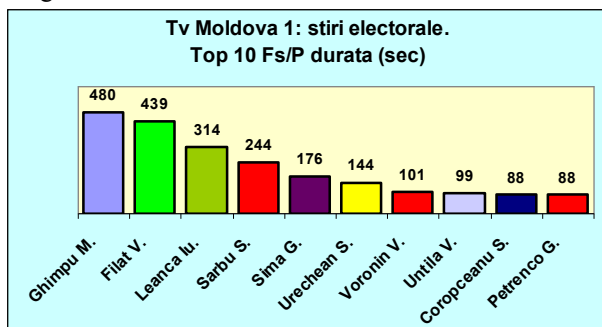
M. Ghimpu a beneficiat de 8 intervenții directe și 13 mențiuni, dintre care 4 în context negativ, 11 în context neutru și niciuna în context pozitiv. V. Filat a avut 10 intervenții directe în știrile electorale și 15 mențiuni, fiind plasat de 4 ori în context negativ și de 15 ori în context neutru.

Și alți reprezentanți ai Alianței pentru Integrare Europeană (AIE) au beneficiat de spații de emisie comparabile: Iurie Leancă (PLDM) – 314 secunde, Serafim Urechean (AMN) – 144 de secunde și Veaceslav Untilă (MAE) – 99 de secunde.

Dintre reprezentanții partidelor de opoziție, în acest top figurează Sergiu Sârbu (PCRM) - 5 intervenții directe, 244 de secunde; Gheorghe Sima (PM) - 4 intervenții directe, 4 mențiuni, 176 de secunde; Vladimir Voronin (PCRM), 11 mențiuni, 101 secunde și Grigore Petreco (PCRM) - 5 intervenții directe, 88 de secunde (vezi Diagramele 1 și 2).

Diagrama 1

Diagrama 2

Singurii politicieni care apar în context negativ în știrile electorale sunt M. Ghimpu, V. Filat și M. Formuzal, bașkanul autonomiei găgăuze.

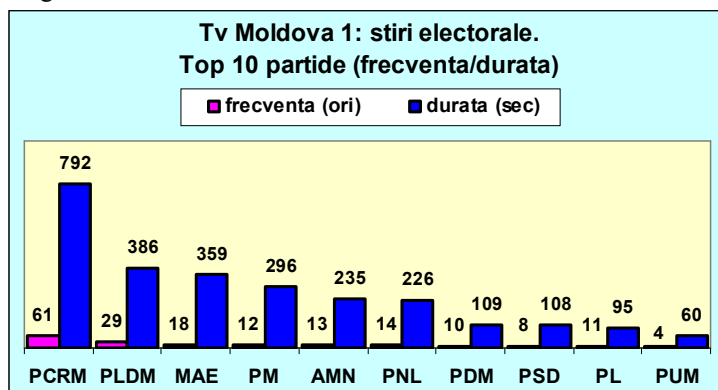
Niciun politician nu apare în context pozitiv.

În perioada de referință la Moldova 1 au apărut în știrile electorale 16 partide. Ca durată și frecvență a aparițiilor pe primul loc în acest top se găsește PCRM: 10 intervenții directe, 51 de mențiuni, 792 de secunde.

În fruntea acestui clasament figurează și partidele care constituie AIE – PLDM (7 intervenții directe, 22 de mențiuni, 386 de secunde), AMN (6 intervenții directe, 7 mențiuni, 235 de secunde), PD (4 intervenții directe, 6 mențiuni, 109 secunde) și PL (2 intervenții directe, 9 mențiuni, 95 de secunde).

De remarcat prezența în acest top a 4 partide extraparlamentare: MAE (9 intervenții directe, 9 mențiuni, 359 de secunde), PM (4 intervenții directe, 8 mențiuni, 296 de secunde), PNL (2 intervenții directe, 12 mențiuni, 296 de secunde) și PSD (2 intervenții directe, 6 mențiuni, 108 secunde) (vezi Diagrama 3).

Diagrama 3

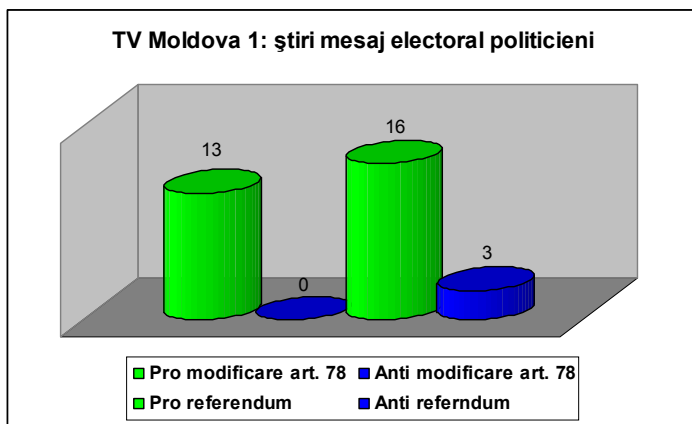
MAE (de 4 ori), PLDM (de 2 ori) și AIE (o dată) au fost plasate în context pozitiv în știrile electorale.

AIE (de 5 ori), PLDM (de 2 ori) și PCRM (o dată) au fost plasate în știrile electorale în context negativ.

În marea majoritate a cazurilor aceste și alte formațiuni politice au apărut în context neutru.

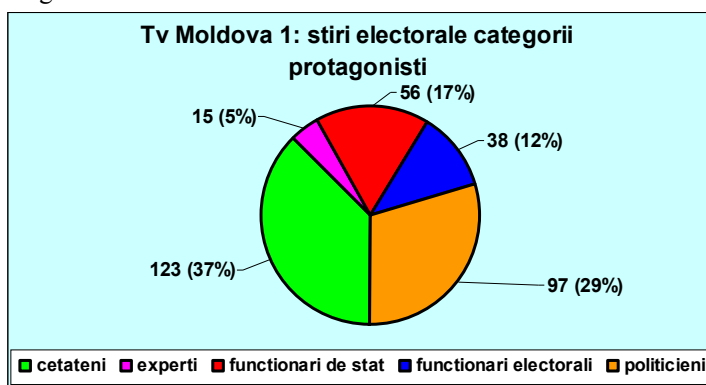
Majoritatea covârșitoare a politicienilor prezenți în știrile electorale au optat pentru modificarea articolului 78 din Constituție și pentru participarea cetățenilor la referendumul constituțional (vezi Diagrama 4).

Diagrama 4

Majoritatea protagoniștilor știrilor electorale sunt cetățenii (în 123 de cazuri), urmași de politicieni (de 97de ori), funcționarii de stat (de 56 de ori) și funcționarii electorali (de 38 de ori). Pe ultimul loc în acest clasament figurează experții (de 15 ori) (vezi Diagrama 5).

Diagrama 5

Raportul bărbați-femei este relativ echilibrat doar într-o categorie din cele 5, cea a cetățenilor (53 de bărbați la 70 de femei). În celelalte categorii se atestă un dezechilibru net în favoarea bărbaților. La categoria funcționari de stat nu figurează nicio femeie.

Timpi de antenă în scopuri electorale

TV	TV Moldova1			Radio Moldova			TV Găgăuzia			Radio Găgăuzia			Total Partide		
	PEG	PECP	TAG	PEG	PECP	TAG	PEG	PECP	TAG	PEG	PECP	TAG	PEG	PECP	TAG
PCRM			05:00			07:22			05:00			05:14			0:22:36
PLDM	23:20	49:30	05:08	24:00	47:30	04:54	25:30	26:00		18:30	19:30		1:31:20	2:22:30	0:10:02
PL	11:00	04:00	4:39			07:30							0:11:00	0:04:00	0:12:09
PDM	12:55	28:00	5:00	18:00	36:00	04:53	18:30	21:00		18:30	38:00		1:07:55	2:03:00	0:09:53
AMN	19:00	10:00	5:00	19:00	09:00	10:06	11:30	11:30		12:00	00:30		1:01:30	0:31:00	0:15:06
PSD						08:56			05:00						0:13:56
PPCD	26:00		05:00	25:30		09:12	25:30	03:00	05:00	26:00	00:30	10:00	1:43:00	0:03:30	0:29:12
MAE	19:30	20:00	05:00	18:00	18:00	06:22							0:37:30	0:38:00	0:11:22
PNL	17:00		04:55	16:00		09:50							0:33:00		0:14:45
PPR	12:00		05:07	17:00		09:03							0:29:00		0:14:10
PEAV	09:00			08:00		09:58							0:17:00		0:09:58
MSPR	17:00			17:00		10:10							0:34:00		0:10:10
PC			05:00			00:00									0:05:00
PSMPR			04:50			09:15			05:00			10:00			0:29:05
PPR			05:00												0:05:00
RAVN			05:00												0:05:00
PNR						10:00									0:10:00
PM						07:31									0:07:31
UCM						07:56									0:07:56
Total TV	2:46:45	1:51:30	1:04:39	2:42:30	1:50:30	2:12:58	1:21:00	1:01:30	0:20:00	1:15:00	0:58:30	0:25:14	8:05:15	5:42:00	5:42:51

PEG	Pub. Elect. Gratuita
PECP	Pub. Elect. Cu Plata
TAG	Timpe de Ant. Gratuit

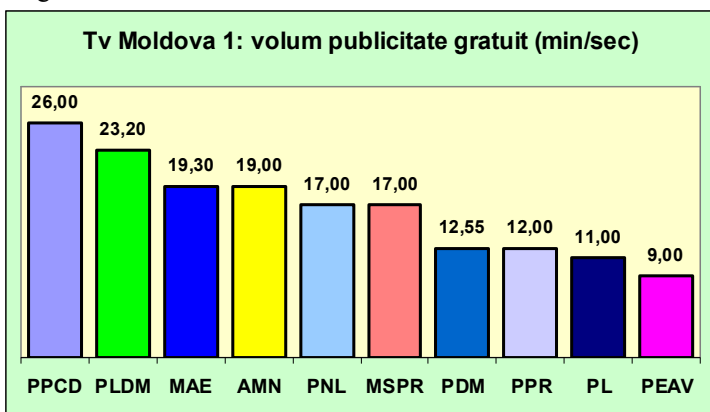
educatie electorala

TV Moldova 1	Radio Moldova	TV Gagauzia	Radio Gagauzia	Total
--------------	---------------	-------------	----------------	-------

spot	durata	spot	durata	spot	durata	spot	durata	spoturi	durata
103	1:44:21	96	0:32:00	56	1:12:00	0	0:00:00	255	3:28:31

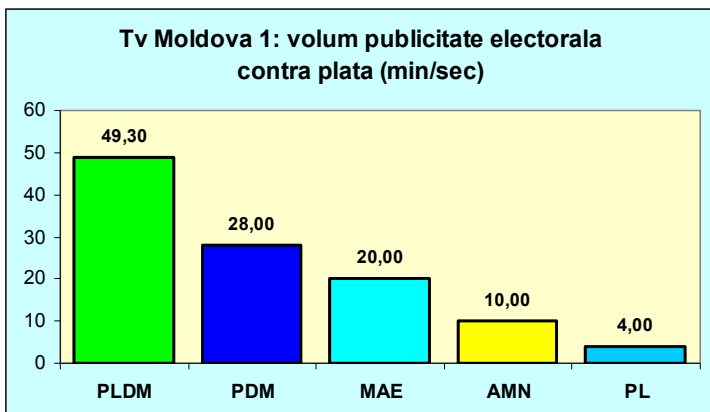
10 partide s-au folosit la Moldova 1 de timpii de antenă rezervați publicității electorale fără plată. PPCD (cu 26 de minute), PLDM (cu 23 de minute și 20 de secunde), MAE (cu 19 minute și 30 de secunde) și AMN (cu 17 minute) se situează în fruntea acestui clasament (vezi Diagrama 1).

Diagrama 1

5 formațiuni politice au contractat timpii de antenă contra plată. Dintre acestea, cele mai multe minute au cumpărat PLDM (49 de minute și 30 de secunde), PDM (28 de minute) și MAE (20 de minute) (vezi Diagrama 2).

Diagrama 2

13 partide s-au folosit de timpii de antenă gratuit.

Partidele care constituie AIE (PLDM, PDM, AMN și PL) și MAE (care are reprezentanți în Parlament) au uzat de toate categoriile de publicitate electorală la Moldova 1, inclusiv de timpii de antenă cu plată.

Alte partide, cum ar fi PSD, de exemplu, care a apărut constant în știrile electorale, nu s-a folosit de dreptul de a plasa la Moldova 1 spoturi electorale nici gratuit, nici contra plată.

Principalul partid de opoziție, PCRM, s-a folosit doar timpii de antenă gratuit, dar nu a plasat publicitate electorală gratuită sau contra plată.

Moldova 1 a difuzat de 103 ori spoturi de educație electorală cu o durată totală de 1 oră și 44 de minute

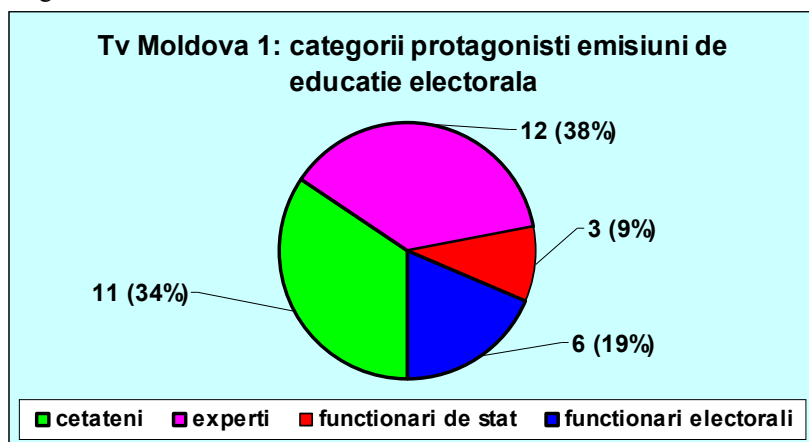
Emisiuni electorale și dezbateri electorale

Moldova 1								
emisiuni electorale/dezbateri electorale								
+	protagonisti	aparitii	+	partide	aparitii	+	categorii	aparitii
1	Andronic N.	1	1	AMN	4	1	Cetateni/B	4
2	Balan V.	1	2	MAE	1	2	Cetateni/F	7
3	Baranciuc P.	1	3	MSPFN	3	3	Expertii/B	11
4	Belcencova L.	1	4	MSPR	4	4	Expertii/F	1
5	Berezicov M.	1	5	PC	3	5	Functionari de stat/B	3
6	Braga V.	2	6	PCRM	4	6	Functionari electorali/B	6
7	Chirtoaca D.	1	7	PDM	4	7	Politicieni/B	57
8	Cibotaru V.	1	8	PEMAVE	3	8	Politicieni/F	9
9	Corman I.	2	9	PL	5			
10	Corobcean I.	1	10	PLDM	2			
11	Dodon I.	1	11	PM	2			

12	Duminica I.	2	12	PMU	3		
13	Garbuz M.	2	13	PNL	1		
14	Ghimpu M.	1	14	PNR	3		
15	Godea M.	1	15	PPCD	1		
16	Hadarca I.	1	16	PPM	3		
17	Klimenko V.	2	17	PPR	1		
18	Kralov V.	2	18	PSD	3		
19	Mereuta I.	1	19	PSM	3		
20	Mitache C.	2	20	PSPR	3		
21	Muntean Iu.	1	21	PUM	3		
22	Nantoi O.	1	22	PpNT	3		
23	Niculce E.	1	23	RAVN	2		
24	Nirca N.	2	24	UCM	3		
25	Osipov V.	2					
26	Pavlicenco V.	1					
27	Petrache M.	2					
28	Petrenco G.	1					
29	Plesca V.	2					
30	Renita Iu.	1					
31	Rosca Iu.	1					
32	Selin V.	2					
33	Sima G.	2					
34	Sleahitichi M.	1					
35	Sornicov P.	1					
36	Turcan V.	1					
37	Untila V.	1					
38	Utica N.	2					
39	Vieru B.	1					

Moldova 1 a difuzat 10 dezbateri electorale cu o durată totală de peste 8 ore (492 de minute). La ele au participat 39 de politicieni reprezentând 24 de partide.

Postul public de televiziune a difuzat și 12 emisiuni de educație electorală, într-un volum total de 208 minute. Protagonisții acestora au fost 12 experți, 11 cetățeni, 6 funcționari electorali și 3 funcționari de stat (vezi Diagrama 1).
Diagrama 1

Concluzii:

- În știrile cu caracter electoral Moldova 1 a păstrat un echilibru aproape perfect între partidele aflate la guvernare și principalul partid de opoziție, PCRM. Comuniștii au fost prezenți în știrile electorale mai mult decât oricare dintre partidele care constituie AIE și a beneficiat de intervenții directe și mențiuni într-un volum de emisie apropiat de cel de care au beneficiat toate cele 4 componente ale AIE, luate împreună: 792 de secunde pentru PCRM, 910 secunde pentru partidele din AIE.
- Moldova 1 nu a admis în știri plasarea politicianilor în context pozitiv și a menționat de câteva ori politicieni în context negativ.
- Moldova 1 a difuzat un număr apreciabil de știri electorale cu participarea cetățenilor, care îi depășesc ca număr de apariții pe politicieni.
- La categoria „cetățeni în știrile electorale”, postul public de televiziune a asigurat un raport echitabil între bărbați și femei.
- Moldova 1 a organizat un număr mare de dezbateri electorale, în care moderatorii s-au manifestat în limitele deontologiei profesionale.

2. Radio Moldova

Nr.	Protagoniști	Frecvența & durata				Sinteza datelor		CONTEXT			MESAJ			
		Radio Moldova		Mentțiuni/apariții		Int. dir.+menț./ap.		pozitiv	negativ	neutru	Ps	As	Pr	Ar
	știri	(num.)	(sec.)	(num.)	(sec.)	(num.)	(sec.)							
+	Fs și P													
1	Filat V.	28	1246	15	345	43	1591	10	0	14	10	0	12	0
2	Ghimpu M.	20	992	5	49	25	1041	3	0	13	8	0	5	0
3	Sarbu S.	12	410	10	233	22	643	3	0	12	0	0	0	2
4	Lupu M.	6	470	2	44	8	514	3	0	3	3	0	2	0
5	Leanca Iu.	9	376	2	63	11	439	1	0	5	0	0	3	0
6	Urechean S.	10	423	1	9	11	432	5	0	1	4	0	2	0
7	Ursu E.	6	301	0	0	6	301	0	0	3	0	0	0	0
8	Untila V.	8	269	2	26	10	295	3	0	2	0	0	0	0
9	Iovu G.	6	256	0	0	6	256	0	0	6	0	0	0	0
10	Ciornai V.	5	241	0	0	5	241	0	0	5	0	0	0	0
11	Petrenco G.	6	144	1	31	7	175	1	0	4	0	0	0	1
12	Didencu V.	1	56	3	104	4	160	0	0	3	0	0	0	0
13	Baciu V.	6	135	0	0	6	135	3	0	0	4	2	2	2
14	Diacov D.	3	120	0	0	3	120	1	0	2	0	0	0	0
15	Viteon Iu.	2	120	0	0	2	120	0	0	1	0	0	0	0
16	Godea M.	4	102	1	14	5	116	1	0	3	0	0	0	0
17	Revencu A.	4	115	0	0	4	115	2	0	0	0	0	0	0
18	Cojocar V.	0	0	1	99	1	99	1	0	0	1	0	1	0
19	Nicolae N.	3	96	0	0	3	96	2	1	0	0	0	0	0
20	Busila R.	1	77	1	14	2	91	0	0	1	0	0	0	0
21	Sarban V.	1	10	3	80	4	90	0	0	3	0	0	0	0
22	Rosca Iu.	1	62	1	11	2	73	1	0	0	0	0	0	0
23	Grigoriev S.	3	72	0	0	3	72	1	0	0	0	0	0	0
24	Sima G.	2	54	1	12	3	66	1	0	0	0	0	0	0
25	Osipov V.	2	50	1	12	3	62	0	0	2	0	0	0	0
26	Sandulache P.	1	62	0	0	1	62	1	0	0	0	0	0	0
27	Ianioglo V.	1	61	0	0	1	61	0	0	1	0	0	0	0
28	Pavlicenco V.	1	38	1	21	2	59	1	0	0	0	0	0	0
29	Renita Iu.	1	57	0	0	1	57	0	0	1	0	0	0	0
30	Dorosco V.	1	54	0	0	1	54	0	0	1	0	0	0	0
31	Hadarca I.	1	49	0	0	1	49	0	0	1	0	0	0	0
32	Muntean Iu.	2	36	0	0	2	36	0	0	1	0	0	0	0
33	Tanase A.	1	34	0	0	1	34	0	0	1	0	0	0	0
34	Cotrut V.	1	32	0	0	1	32	0	0	1	0	0	0	0
35	Oleinic A.	0	0	2	29	2	29	0	0	2	0	0	0	0
36	Pasat A.	1	28	0	0	1	28	1	0	0	0	0	0	0
37	Mocanu G.	1	27	0	0	1	27	0	0	1	1	0	1	0
38	Vasilache G.	2	26	0	0	2	26	0	0	2	0	0	0	0
39	Ciobanu G.	2	22	0	0	2	22	0	0	2	0	0	0	0
40	Paladi V.	1	22	0	0	1	22	0	0	1	0	0	0	0
41	Mamail V.	0	0	1	19	1	19	0	0	1	0	0	0	1
42	Usatai A.	1	13	0	0	1	13	0	0	1	0	0	0	0
43	Formuzal M.	0	0	1	11	1	11	0	0	1	0	0	0	0
44	Voronin V.	0	0	1	10	1	10	0	0	1	0	0	0	0
45	Sornicov P.	0	0	1	7	1	7	0	0	1	0	0	0	0
46	Chirtoaca D.	0	0	1	6	1	6	0	0	1	0	0	0	0
47	Corman I.	0	0	1	6	1	6	0	0	1	0	0	0	0
+	Partide					0	0							
1	PCRM	23	686	43	1057	66	1743	6	4	46	0	1	0	9
2	PLDM	14	423	15	353	29	776	5	0	19	9	0	9	0
3	PDM	9	590	7	72	16	662	4	0	10	2	0	2	0
4	AMN	10	419	8	145	18	564	4	0	8	2	0	3	0
5	MAE	8	269	9	173	17	442	3	0	9	2	0	2	0
6	PNL	3	125	7	107	10	232	2	0	6	1	0	2	0
7	PL	5	162	5	25	10	187	2	0	7	1	0	1	0
8	PPCD	2	139	5	34	7	173	1	0	4	0	0	0	0
9	PSM	1	54	6	46	7	100	0	0	7	0	0	0	0
10	AIE	0	0	4	69	4	69	0	0	4	2	0	2	0
11	PM	2	54	2	15	4	69	1	0	1	0	0	0	0
12	MSPR	0	0	6	56	6	56	0	0	6	0	0	2	0
13	PMU	0	0	5	15	5	15	0	0	5	0	0	0	0
14	PPM	0	0	5	15	5	15	0	0	5	0	0	0	0
15	PSD	0	0	5	15	5	15	0	0	4	0	0	0	0
16	MSPFN	0	0	3	9	3	9	0	0	3	0	0	0	0
17	PSPR	0	0	3	9	3	9	0	0	3	0	0	0	0
18	UCM	0	0	3	9	3	9	0	0	3	0	0	0	0

19	PLSD	0	0	3	8	3	8	0	0	3	0	0	0	0
20	MPSN	0	0	2	6	2	6	0	0	2	0	0	0	0
21	NPNM	0	0	2	6	2	6	0	0	2	0	0	0	0
22	PAM	0	0	2	6	2	6	0	0	2	0	0	0	0
23	PC	0	0	2	6	2	6	0	0	2	0	0	0	0
24	PE	0	0	2	6	2	6	0	0	2	0	0	0	0
25	PEMAVE	0	0	1	3	1	3	0	0	1	0	0	0	0
26	PNR	0	0	1	3	1	3	0	0	1	0	0	0	0
27	PPR	0	0	1	3	1	3	0	0	1	0	0	0	0
28	PUM	0	0	1	3	1	3	0	0	1	0	0	0	0
29	PpNT	0	0	1	3	1	3	0	0	1	0	0	0	0

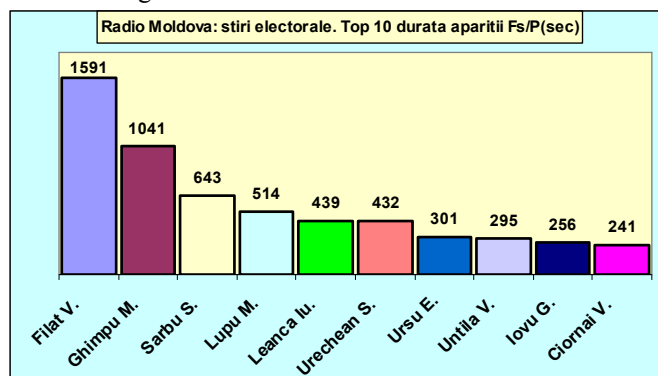
+	Categorii	aparitii	Mesaj			
			Ps	As	Pr	Ar
1	Cetateni/B	18	1	0	1	0
2	Cetateni/F	29	0	0	2	0
3	Expertii/B	45	0	0	0	2
4	Expertii/F	2	0	0	0	0
5	Functionari de stat/B	124	8	2	19	2
6	Functionari electorali/B	98	0	0	2	0
7	Functionari electorali/F	29	1	0	1	0
8	Politicieni/B	96	9	0	9	2
9	Politicieni/F	2	0	0	0	0

2.1. Știri electorale

În perioada electorală la Radio Moldova au fost monitorizate în total 266 de știri dintre care 20 – cu caracter conflictual (2 – dintr-o singură sursă de informație și 18 – din 2 și mai multe surse de informație). În același timp, din numărul total de știri 265 au fost cu caracter nepărtinitor și 1 știre cu caracter părtinitor. De asemenea, atestăm că toate știrile au fost difuzate într-un limbaj acceptabil.

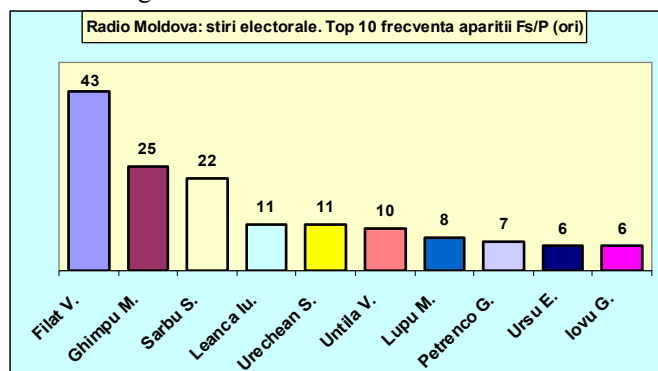
În cadrul categoriei *știri electorale* la Radio Moldova primele trei locuri în **topul 10 durată apariției** au fost ocupate de următorii funcționari de stat/politicieni: Filat V.(1591 sec.), Ghimpu M.(1041 sec.) și Sârbu S. (643 sec.). Pe locurile 4,5,6 s-au plasat respectiv: Lupu M. (514 sec.), Leancă Iu. (439 sec), Urechean S. (432 sec.) (vezi Diagrama 1).

Diagrama 1

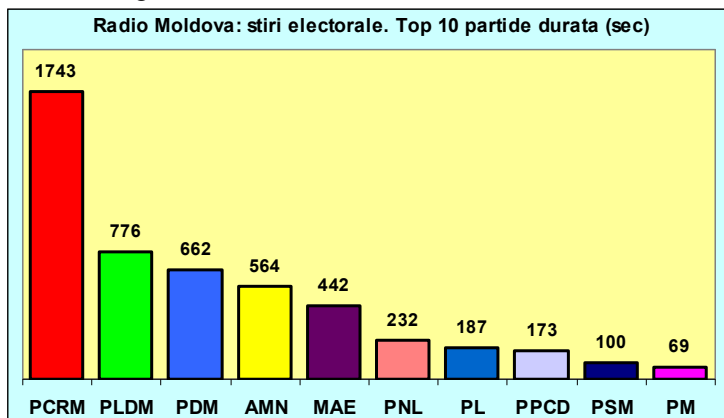
Sub aspectul **frecvenței aparițiilor** în știrile electorale, în top 10, pe primele trei locuri s-au situat aceiași funcționari de stat/politicieni, și anume: Filat V. (43 ori), Ghimpu M. (25 ori), Sârbu S. (22 ori). Locurile 4 și 5 au fost ocupate de către Leancă Iu. și Urechean S. cu câte 11 apariții fiecare. Lupu M. a apărut în perioada monitorizată, în cadrul știrilor electorale, de 8 ori (vezi Diagrama 2).

Diagrama 2

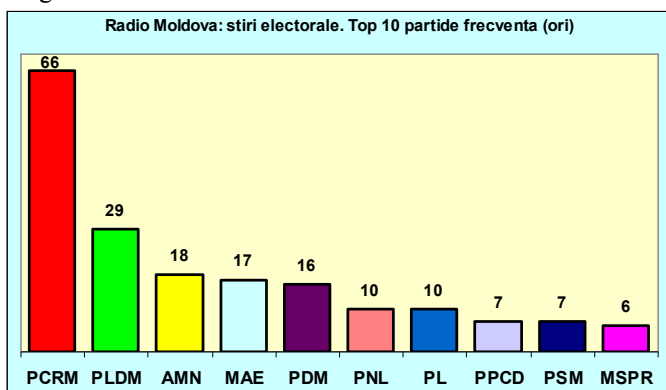
Cu referire la **partide**: primul loc în topul celor zece, ca durată în știrile electorale la Radio Moldova, i-a revenit PCRM-ului (1743 sec.), fiind urmat de PLDM cu 776 sec., PDM cu 662 sec., AMN cu 564 sec. și MAE cu 442 sec. Cea mai scurtă durată a avut-o PM - 69 sec. (vezi Diagrama 3).

Diagrama 3

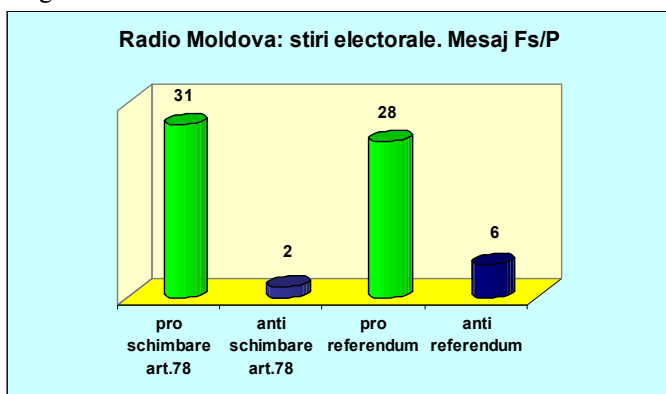
În ceea ce privește **frecvența apariției partidelor** în cadrul știrilor electorale la Radio Moldova în fruntea clasamentului se situează PCRM cu 66 de apariții, devansând cu circa 2,3 ori ocupantul locului II - PLDM (cu 29 de apariții). O frecvență comparativ redusă au avut-o partidele: AMN (18 apariții), MAE (17 apariții), PDM (16 apariții), PNL și PL – cu câte 10 apariții. Ultimul loc în topul respectiv îl ocupă MSPR (6 apariții) (vezi Diagrama 4). Constatăm că partidele din componența AIE, cumulat, și ca frecvență, și ca durată, au avut aproximativ aceeași vizibilitate ca și principalul partid de opoziție – PCRM.

Diagrama 4

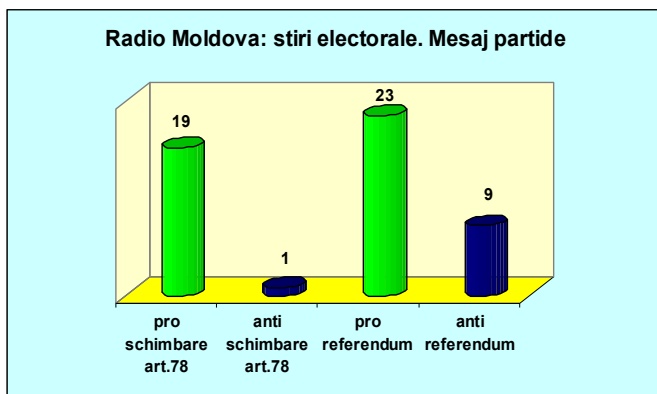
În 31 de rânduri **mesajele** promovate de către funcționari de stat/politicieni în cadrul știrilor electorale au fost orientate spre schimbarea articolului 78 din Constituție și în două rânduri – împotriva schimbării acestuia. În 28 de rânduri mesajele au fost de natură pro referendum, iar în 6 rânduri – anti referendum (vezi Diagrama 5).

Diagrama 5

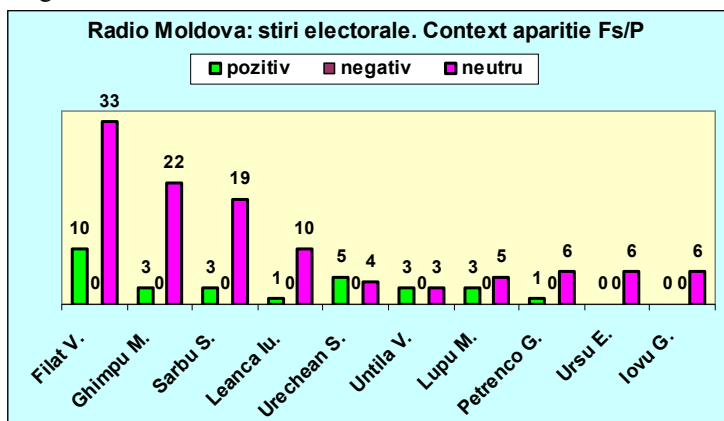
Partidele politice în cadrul știrilor electorale de la Radio Moldova s-au pronunțat în 19 rânduri pentru schimbarea art.78, 1 dată împotriva articolului dat. De asemenea, în 23 de rânduri mesajele au fost de orientare pro referendum și în 9 rânduri – anti referendum (vezi Diagrama 6).

Diagrama 6

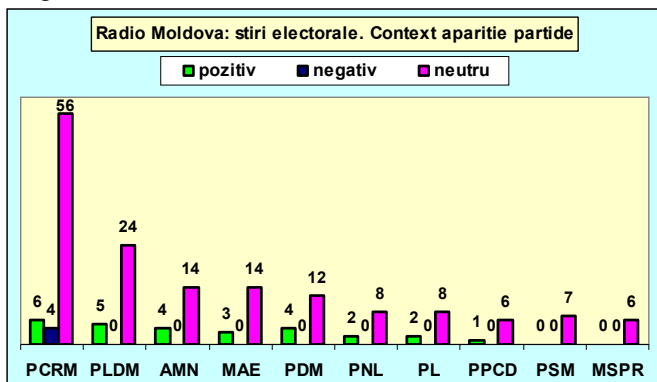
În știrile electorale difuzate în perioada de referință cel mai des în context pozitiv și neutru apare Filat V. (10 ori în context pozitiv; 33 ori în context neutru), fiind urmat de către Ghimpu M. (3 ori în context pozitiv; 22 ori în context neutru) și Sârbu S. (3 ori în context pozitiv; 19 ori în context neutru). Remarcăm faptul că nici unul dintre politicieni nu apare la Radio Moldova în context negativ (vezi Diagrama 7).

Diagrama 7

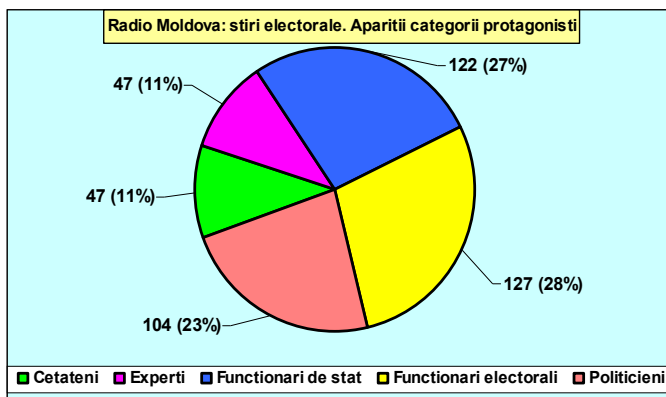
Analizând apariția partidelor în context pozitiv/negativ/neutru în știrile electorale constatăm următoarele: PCRМ apare cel mai des în context pozitiv (de 6 ori) și neutru (de 56 ori), fiind și unicul partid care apare de asemenea în context negativ (de 4 ori). PCRМ este urmat în clasament de către PLDM (5 ori în context pozitiv și 24 ori în context neutru); AMN și MAE (respectiv de 4 și 3 ori în context pozitiv și 14 ori în context neutru). Două partide, PSM și MSPR, apar numai în context neutru (respectiv de 7 și 6 ori) (vezi Diagrama 8).

Diagrama 8

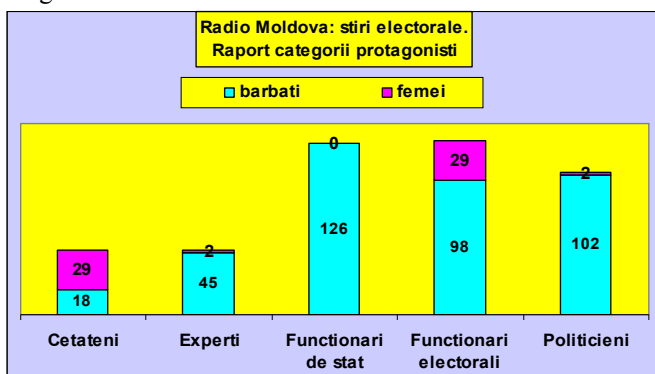
În calitate de protagoniști ai știrilor electorale la Radio Moldova cele mai frecvente apariții le-au avut funcționarii electorali – 127 (28 %), și funcționarii de stat – 122 (27%), fiind urmași de politicieni – 104 (23 %). Cele mai puține apariții au avut două categorii: cetățenii și experții – câte 47 (11 %) (vezi Diagrama 9).

Diagrama 9

Sub aspectul raportului bărbați/femei în cadrul știrilor electorale la Radio Moldova se atestă o prezență redusă a femeilor. Astfel, la categoria *funcționari de stat* femeile lipsesc cu desăvârșire. Remarcăm o prezență insignifiantă a femeilor și în cadrul categoriilor *experți* și *politicieni* (câte două apariții). O prezență mai mare a femeilor se observă în cadrul categoriei *funcționari electorali* – 29 de apariții față de 98 de prezențe în cazul bărbaților. O pondere mai mare a femeilor în raport cu bărbații se înregistrează la categoria *cetățeni* – 29/18 (vezi Diagrama 10).

Diagrama 10

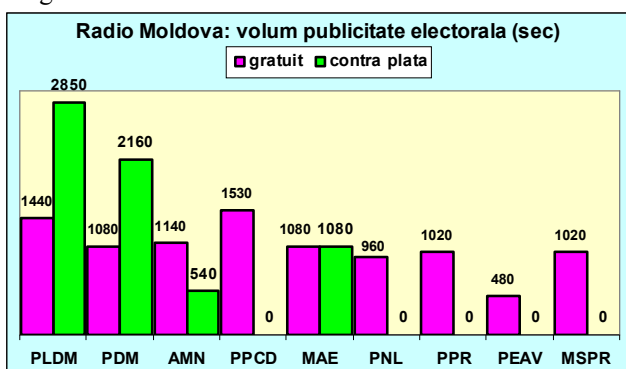

2.2. Timpi de antenă în scopuri electorale

Analizând volumul publicității electorale (secunde gratuite și contra plată) difuzate la Radio Moldova, observăm că de cele mai multe secunde de publicitate gratuită a beneficiat PPCD (1530 sec.), urmat de PLDM (1440 sec.), AMN (1140 sec.), PDM și MAE (câte 1080 sec. fiecare), PPR și MSPR (câte 1020 sec. fiecare). Totodată constatăm că cel mai mare volum de publicitate contra plată l-a avut PLDM (2850 sec.), PDM (2160) și MAE (1080 sec.). Câteva partide (PPCD, PNL, PPR, PEAV și MSPR) nu au avut publicitate contra plată (vezi Diagrama 1).

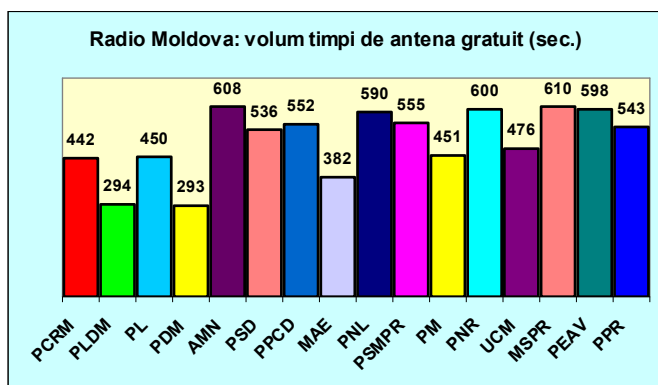
Radio Moldova, în două rânduri, a difuzat într-o zi, pentru două partide (PPCD și PLDM), câte 1 minut și 30 de secunde de publicitate gratuit, admițând, astfel, o derogare de la normele legale.

Diagrama 1

La Radio Moldova de timpi de antenă gratuit au beneficiat, în măsură diferită, 16 partide. În acest sens, printre primele se numără MSPR (610 sec), AMN (608 sec.), PNR (600 sec.), PEAV (598 sec), PNL (590 sec.). Cel mai mic volum de timpi de antenă gratuit a avut PLDM și PDM (respectiv 294 și 293 sec.) (vezi Diagrama 2).

Diagrama 2

În timpul campaniei electorale la Radio Moldova au fost plasate 96 de spoturi de educație electorală cu durată totală de 32 de minute.

2.3. Emisiuni și dezbateri electorale

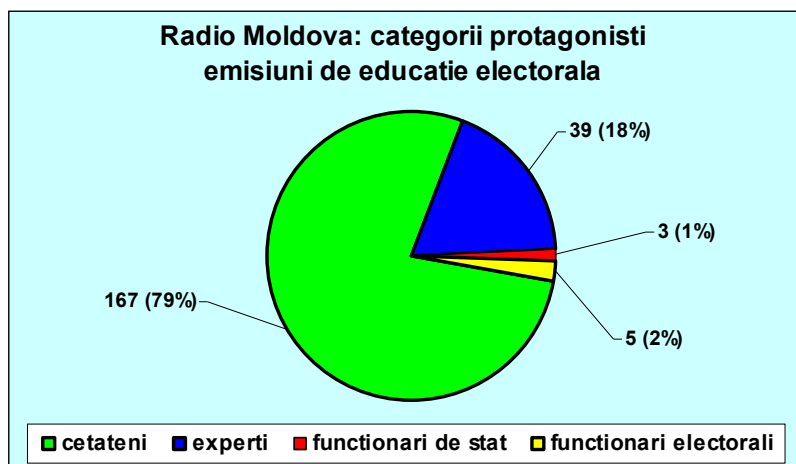
Radio Moldova								
emisiuni electorale/dezbateri electorale								
+	protagonisti	aparitii	+	partide	aparitii	+	categoria	aparitii
1	Andronic N.	2	1	AMN	2	1	Cetateni/B	73
2	Buzu I.	1	2	MAE	2	2	Cetateni/F	94
3	Cibotaru V.	2	3	MSPFN	2	3	Expertii/B	37
4	Ciobanu N.	1	4	MSPR	2	4	Expertii/F	2
5	Ciobanu V.	1	5	PC	2	5	Functionari de stat/B	3
6	Ciornai V.	2	6	PCRM	3	6	Functionari electorali/B	5
7	Colesnic Iu.	1	7	PDM	3	7	Politicieni/B	39
8	Corman I.	1	8	PEMAVE	1	8	Politicieni/F	4
9	Coropceanu S.	2	9	PL	2			
10	Duminica I.	2	10	PLDM	2			
11	Hadarca I.	1	11	PM	2			
12	Ionita V.	1	12	PMU	2			
13	Ivanov V.	1	13	PNL	2			
14	Kralov V.	2	14	PNR	2			
15	Macovei N.	1	15	PPCD	2			
16	Manole M.	1	16	PPR	2			
17	Nantoi O.	1	17	PSD	2			
18	Nichiforciuc E.	1	18	PSPR	2			
19	Nirca N.	1	19	PUM	1			
20	Nuca N.	1	20	PpNT	2			
21	Pavlicenco V.	2	21	RAVN	1			
22	Petrache M.	2	22	UCM	2			
23	Petresco G.	2						
24	Petrescu A.	1						
25	Plesca V.	2						
26	Polihovici L.	1						
27	Popov A.	1						
28	Prohitchi A.	1						
29	Rosca Iu.	1						
30	Salaru G.	1						
31	Savva V.	1						
32	Sima G.	2						
33	Soale N.	1						
34	Toleantev I.	1						
35	Turcan V.	1						

În perioada de referință Radio Moldova a difuzat 13 emisiuni de educație electorală cu durată totală de 493 minute (29580 sec.) și 14 dezbateri electorale cu durată totală de 608 minute (36462 sec.) Comportamentul moderatorilor a fost unul adecvat.

În emisiunile de educație electorală au participat următoarele categorii de protagoniști: cetățeni (167 de apariții), experți (39 de apariții), funcționari de stat (3 apariții) și funcționari electorali (5 apariții) (vezi Diagrama 1).

Cota aparițiilor categoriei „cetățeni” a constituit aproape 80 la sută din numărul total de apariții.

Diagrama 1

În cadrul dezbaterilor electorale desfășurate la Radio Moldova au participat în total 35 de politicieni, reprezentând 22 de partide.

Concluzii

- Din punctul de vedere al frecvenței și duratei aparițiilor în știrile electorale, în perioada monitorizată, la Radio Moldova a fost atestată o prezență relativ echilibrată a diferitor categorii de protagoniști și a reprezentanților partidelor din Alianța de la guvernare și a opoziției parlamentare;
- În majoritatea cazurilor mesajele promovate de către funcționarii de stat/politicieni, precum și de către alte categorii de protagoniști, inclusiv de partidele parlamentare, exclusiv PCRM, au vizat necesitatea schimbării articolului 78 din Constituție;
- În cadrul emisiunilor electorale, suficiente ca număr, au avut vizibilitate accentuată două categorii de protagoniști (cetățenii și experții), în schimb, a fost mult mai redusă prezența funcționarilor electorali, cei mai indicați pentru a explica procedurile de desfășurare a referendumului;
- Legislația cu privire la egalitatea de șanse între femei și bărbați nu a fost respectată în cadrul categoriilor de protagoniști cu excepția unei singure categorii – cetățeni – unde reprezentatele sexului frumos au avut o pondere mai mare decât bărbații;
- Radio Moldova a admis derogări insignifiante de la legislația electorală: în două rânduri a difuzat în aceeași zi pentru două partide câte 1 min. 30 sec. de publicitate gratuit, deși, potrivit prevederilor legale, fiecare formațiune politică poate beneficia maximum de 1 minut.

II. IPRA Compania “Teleradio-Găgăuzia”

3. Tv Găgăuzia

	TV Gagauzia	Intervenții directe		Mențiuni/apariții		Int. dir.+ment./ap.		pozitiv	negativ	neutru	Ps	As	Pr	Ar
		(num.)	(sec.)	(num.)	(sec.)	(num.)	(sec.)							
+	știri													
	Fs și P													
1	Caraseni D.	6	122	0	0	6	122	4	0	2	0	2	0	2
2	Harlamenco A.	6	108	0	0	6	108	4	0	2	0	2	0	2
3	Vlah P.	2	92	0	0	2	92	0	0	2	3	0	2	0
4	Ormanji N.	2	60	0	0	2	60	0	0	2	3	0	2	0
5	Covalenco E.	2	40	0	0	2	40	0	0	2	3	0	2	0
6	Stoianov N.	0	0	1	30	1	30	0	0	1	1	0	1	0
7	Ianioglo V.	2	26	0	0	2	26	0	0	2	3	0	2	0
+	Partide					0	0							
1	AIE	0	0	4	40	4	40	0	4	0	0	0	0	0
2	PLDM	0	0	4	90	4	90	0	0	4	4	0	2	0

+	Categorii	aparitii	Mesaj			
			Ps	As	Pr	Ar
1	Cetateni/B	5	4	0	4	0
2	Cetateni/F	5	0	0	0	0
3	Experti/B	2	0	0	0	0
4	Experti/F	2	0	0	0	0
5	Functionari de stat/B	13	7	2	7	2
6	Functionari de stat/F	8	2	2	2	2

3.1. Știri electorale

În perioada supusă monitorizării Tv Găgăuzia a difuzat 29 de știri electorale, inclusiv 2 cu caracter conflictual – ambele în temeiul a mai multe surse de informație, imparțiale și într-un limbaj acceptabil.

În știrile electorale au fost prezenți 7 politicieni, cu diferite frecvență și durată ale intervențiilor directe și/sau ale mențiunilor. Și ca frecvență, și ca durată a aparițiilor în știrile electorale, întâietatea o dețin D.Caraseni și A.Harlamenco (vezi Diagrama 1). Aceștia sunt și unicii, care apar în știri electorale în context pozitiv, în câte 4 din 6 rânduri. Ceilalți – în context neutru (vezi Diagrama 2).

Știrile electorale pe toată durata perioadei monitorizate au vizat două formațiuni politice, în câte 4 rânduri – AIE și PLDM. AIE, de fiecare dată a fost plasată în context negativ, iar PLDM – în context neutru.

Diagrama 1

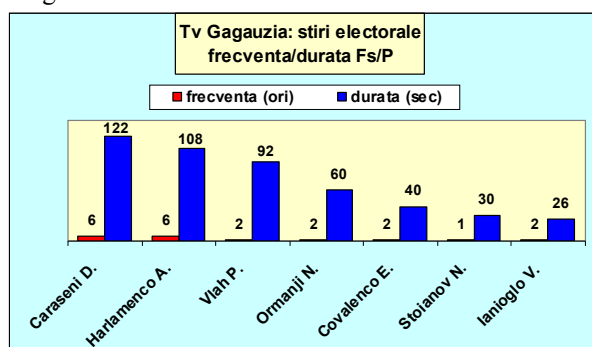
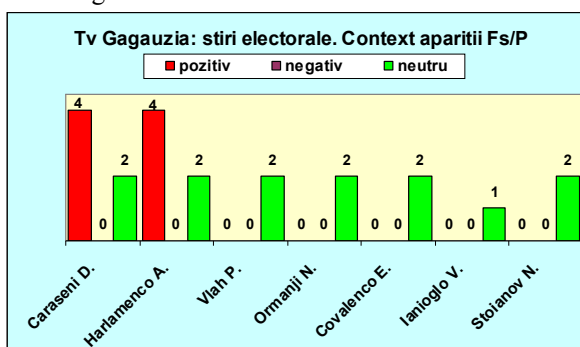
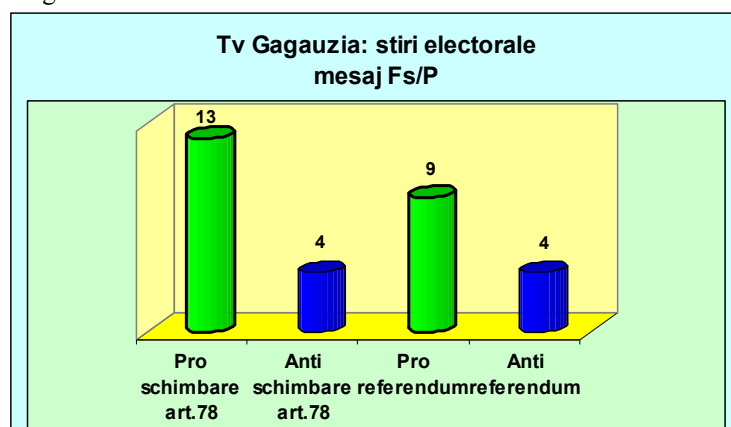

Diagrama 2

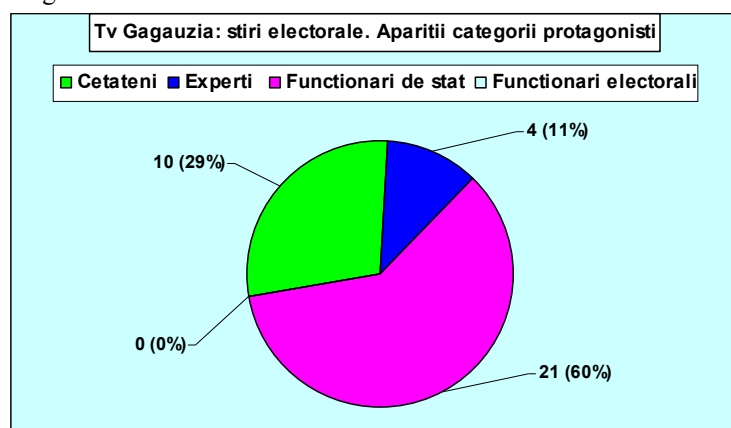
Mesajul politicianilor în știrile electorale a fost orientat preponderant pentru modificarea articolului 78 din Constituție și pentru desfășurarea referendumului constituțional, deși nu au lipsit și alte opțiuni (vezi Diagrama 3).

Diagrama 3

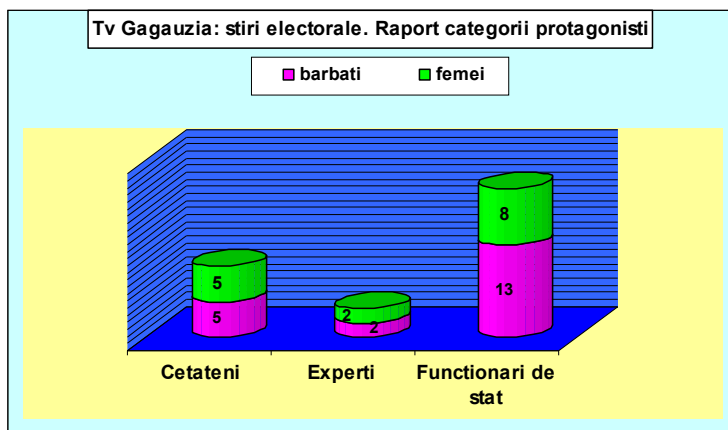
Între categoriile de protagoniști ai știrilor electorale au predominat funcționarii de stat (60 la sută), funcționarii electorali fiind neglijați cu desăvârșire (vezi Diagrama 4).

Diagrama 4

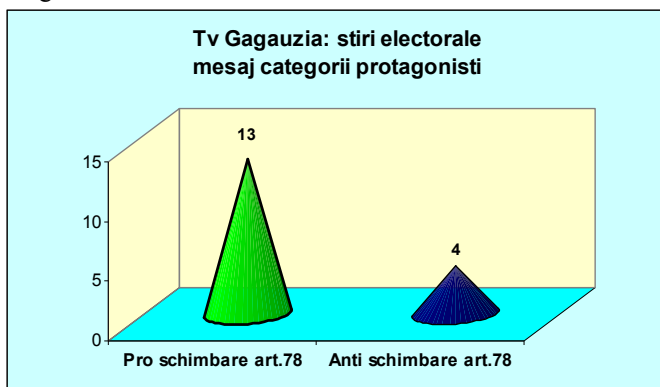

Raportul bărbați-femei în două din cele 3 categorii de protagoniști ai știrilor electorale indică un echilibru deplin. În ultima categorie numărul bărbaților depășește numărul femeilor de 1,6 ori (vezi Diagrama 5).

Diagrama 5

Numărul protagoniștilor știrilor electorale care au optat pentru modificarea articolului 78 din Constituție îl depășește de trei ori pe cel al protagoniștilor cu opțiune opusă (vezi Diagrama 6).
Diagrama 6

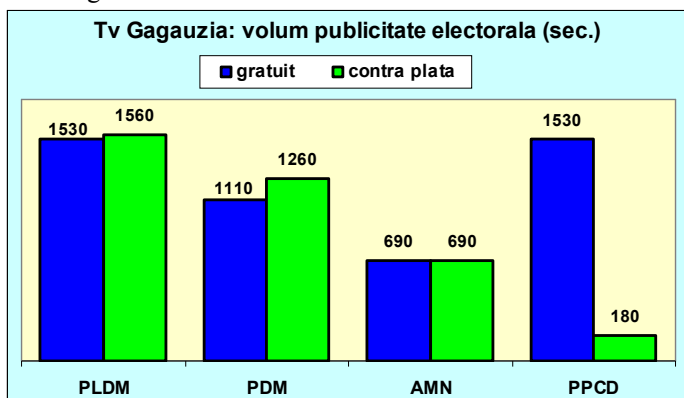

3.2. Timpi de antenă în scopuri electorale

Tv Găgăuzia a rezervat timpi de antenă pentru publicitate electorală gratuit și contra plată; timp de antenă gratuit pentru mesaje electorale și timpi de antenă pentru spoturi electorale educaționale.

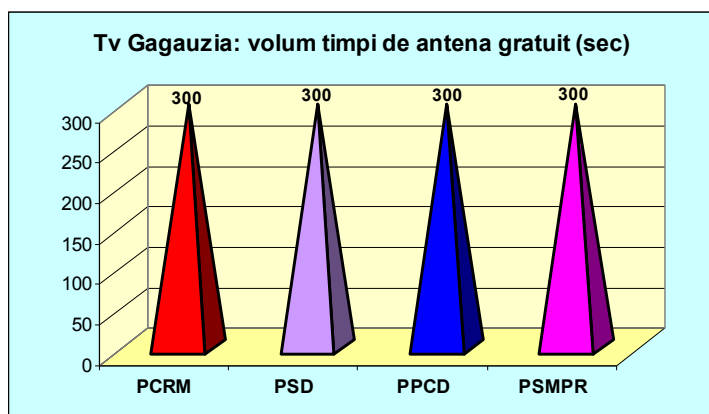
De timpi de antenă pentru publicitate electorală gratuit și contra plată au beneficiat 4 partide politice. Cel mai mare volum, același - 1530 sec., rezervat publicității electorale gratuit au utilizat două partide – PLDM și PPCD. Cel mai mic volum pentru publicitate electorală contra plată a utilizat PPCD – 180 sec. AMN a utilizat același volum atât pentru plasarea publicității gratuit, cât și cu plată. PLDM și PDM au plasat publicitate contra plată mai multă decât gratuit (vezi Diagrama 1).

Diagrama 1

De timpii de antenă gratuit destinați comunicării mesajelor electorale au beneficiat 4 partide – toate în volum egal (câte 5 minute), conform legislației (vezi Diagrama 2). Numărul redus de partide se explică și prin faptul că Tv Gagauzia, admitând o derogare de la legislația electorală, a oferit respectivii timp doar în primele 3 zile de la începutul campaniei electorale. Radiodifuzorul a prevăzut acest lucru în declarația politicii editoriale prezentate la CCA, dar organul de reglementare în domeniu nu a reacționat adecvat.

Diagrama 2

În perioada de referință, Tv Găgăuzia, timp de 14 zile (21 august – 3 septembrie) a difuzat în 56 de rânduri spoturi de educație electorală cu un volum total de 72 de minute.

3.3. Emisiuni electorale și dezbateri electorale

TV Gagauzia								
emisiuni electorale/dezbateri electorale								
+	protagonisti	aparitii	+	partide	aparitii	+	categoria	aparitii
1	Barladean R.	2	1	AMN	3	1	Functionari de stat/B	1
2	Belcencova L.	1	2	PCRM	8	2	Functionari electorali/B	1
3	Bobu V.	1	3	PDM	4	3	Politicieni/B	35
4	Butmalai I.	2	4	PEMAVE	1	4	Politicieni/F	5
5	Capbatut A.	1	5	PLDM	8			
6	Ceban I.	1	6	PMU	2			
7	Csenzova N.	1	7	PNL	2			
8	Deliu T.	1	8	PPCD	6			
9	Furdui S.	1	9	PSD	2			
10	Garizan O.	1	10	PSPR	5			
11	Ghelitchii V.	2	11	RAVN	1			
12	Gutu I.	1						
13	Ionita V.	1						
14	Iuri-Apostol A.	2						
15	Kralov V.	3						
16	Labunet A.	2						
17	Lupascu M.	1						
18	Musuc E.	1						
19	Nantoi O.	1						
20	Novac B.	1						
21	Popov A.	1						
22	Rosca Iu.	4						
23	Stoianoglo A.	2						
24	Supac I.	1						
25	Tap Iu.	1						
26	Turcan V.	1						
27	Vlah I.	2						
28	Vlah P.	2						
29	Zdravcov N.	2						

Tv Găgăuzia a organizat 13 dezbateri electorale cu o durată totală de 484 minute și 1 singură emisiune de educație electorală cu durata de 55 minute.

La dezbaterile electorale au participat 29 de politicieni, în câte 1-4 emisiuni, reprezentând 11 partide.

La singura emisiune de educație electorală au lipsit, ca protagoniști, cetățenii și experții.

4. Radio Găgăuzia

Nr.	Protagonisti	Frecvența & durata				Sinteza datelor		CONTEXT			MESAJ			
		Intervenții directe	Mențiuni/apariții	Int. dir.+ment./ap.	pozitiv	negativ	neutru	Ps	As	Pr	Ar			
	Radio Gagauzia	(num.)	(sec.)	(num.)	(sec.)	(num.)	(sec.)							
+	Fs și P													
1	Harlamenco A.	2	18	4	356	6	374	0	0	6	0	6	0	6

2	Filat V.	0	0	6	222	6	222	0	0	6	0	0	2	0
3	Formuzal M.	0	0	4	80	4	80	0	4	0	0	0	0	0
4	Vlah P.	2	68	0	0	2	68	0	0	2	3	0	2	0
5	Sidor I.	2	66	0	0	2	66	0	0	2	3	0	2	0
6	Stratan A.	0	0	2	60	2	60	2	0	0	3	0	2	0
7	Ianioglo V.	2	14	0	0	2	14	0	0	2	3	0	2	0
+	Partide					0	0							
1	PLDM	0	0	5	260	5	260	0	0	5	5	0	5	0
2	MAE	0	0	2	60	2	60	0	0	2	2	0	2	0
3	PCRM	0	0	2	60	2	60	0	0	2	0	2	0	2
4	PRM	0	0	2	60	2	60	2	0	0	2	0	2	0

+	Categorii	aparitii	Mesaj			
			Ps	As	Pr	Ar
1	Cetateni/B	6	0	0	0	0
2	Cetateni/F	12	0	0	0	0
3	Functionari de stat/B	22	6	6	1	8
4	Functionari electorali/B	4	0	0	2	0
5	Politicieni/B	2	2	0	3	2
					4	
					5	
					6	
					7	
					+	
					1	
					2	
					3	
					4	

4.1. Știri electorale

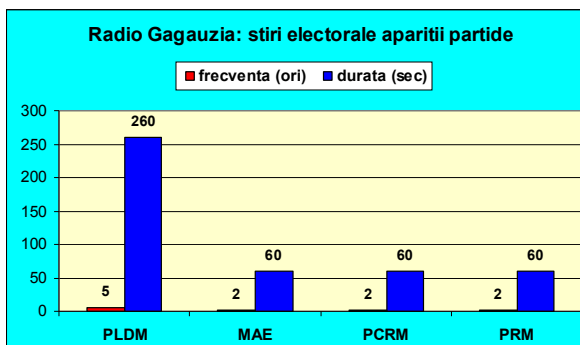
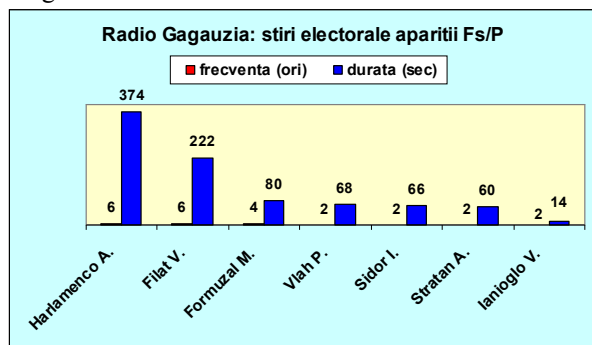
Radio Găgăuzia a difuzat în perioada de monitorizare 51 de știri electorale, inclusiv 4 – cu caracter conflictual, dintre care 2 – scrise în temeiul unei singure surse de informație.

Toate știrile electorale sunt nepărtinitoare și scrise într-un limbaj acceptabil.

În știrile electorale au fost prezenți, cu frecvență și durată diferită, 7 actori politici personalizați și 4 formațiuni politice (vezi Diagramele 1 și 2).

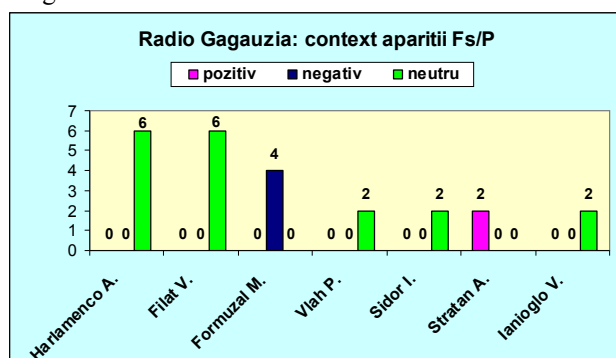
Diagrama 1

Diagrama 2

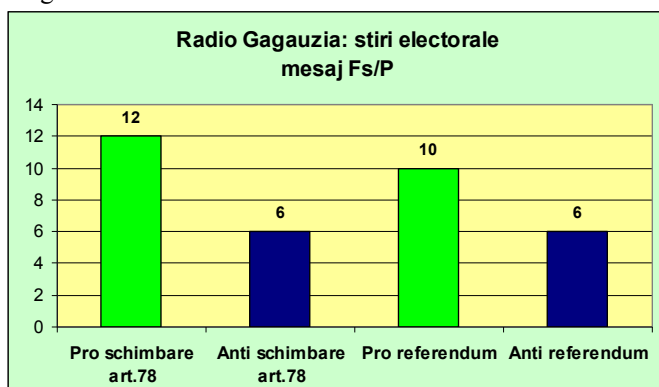
Un actor personalizat (A.Stratan) apare în două rânduri în context pozitiv; un actor personalizat (M.Formuzal) apare în 4 rânduri în context negativ. Restul apar în context neutru (vezi Diagrama 3).

Diagrama 3

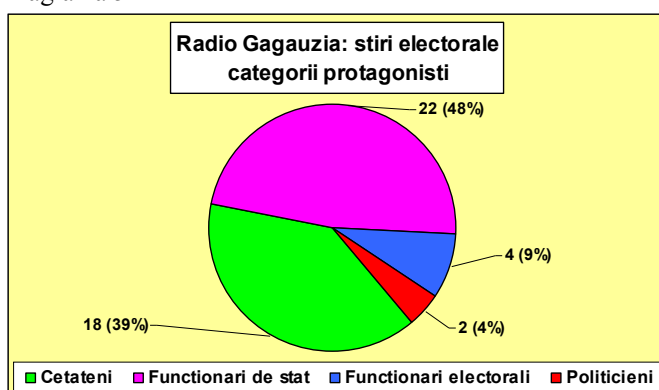
Numeric, mesajele pro modificare a articolului 78 din Constituție și pro referendum, transmise de actorii politici prin intermediul știrilor electorale, au prevalat asupra celor anti modificare și anti referendum (vezi Diagrama 4).

Diagrama 4

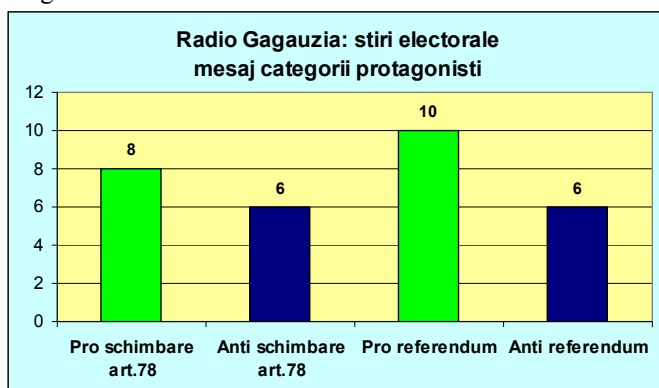
În știrile electorale de la Radio Găgăuzia au lipsit experții ca protagoniști. Aproape jumătate din numărul tuturor protagoniștilor știrilor a constituit-o categoria „funcționari de stat”. Au o reprezentativitate bună cetățenii, pe când funcționarii electorali au o cotă de 9 la sută (vezi Diagrama 5).

Diagrama 5

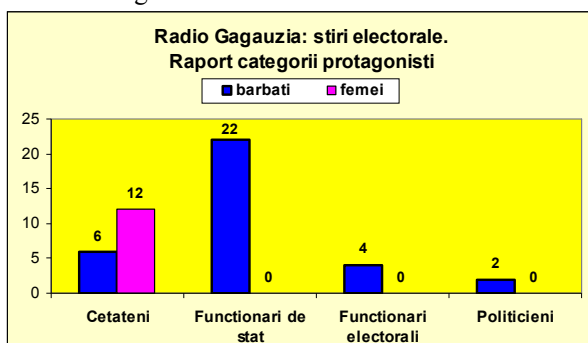
Numeric, mesajele protagoniștilor pro modificare a articolului 78 din Constituție și pro referendum, prevalează, deși insignifiant, asupra opțiunilor opuse (vezi Diagrama 6).

Diagrama 6

Raportul bărbați-femei în categoria protagoniștilor „cetăței” este în favoarea femeilor. Acestea, însă, lipsesc cu desăvârșire în rândul celorlaltor categorii de protagoniști (vezi Diagrama 7).

Diagrama 7

4.2. Timpi de antenă în scopuri electorale

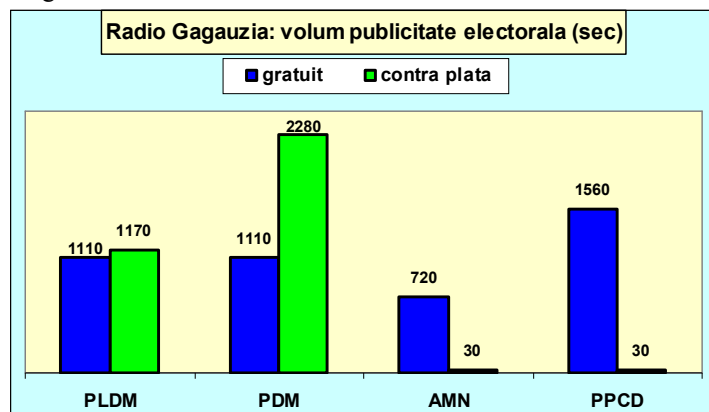
Radio Găgăuzia a rezervat timpi de antenă pentru publicitate electorală gratuit și contra plată; timp de antenă gratuit pentru mesaje electorale. Radio nu a utilizat timpi de antenă pentru spoturi electorale educaționale.

Patru partide politice au plasat publicitate electorală gratuit și contra plată. Cel mai mare volum de timp pentru publicitate gratuit a utilizat PPCD, iar contra plată – PDM (vezi Diagrama 1).

PPCD a plasat primul publicitate electorală gratuit, zilnic, începând cu 9 august (26 zile); iar AMN – ultimul, începând cu 23 august (12 zile). PLDM și PDM au început concomitent difuzarea publicității gratuit și contra plată, cu începere din 16 august (19 zile).

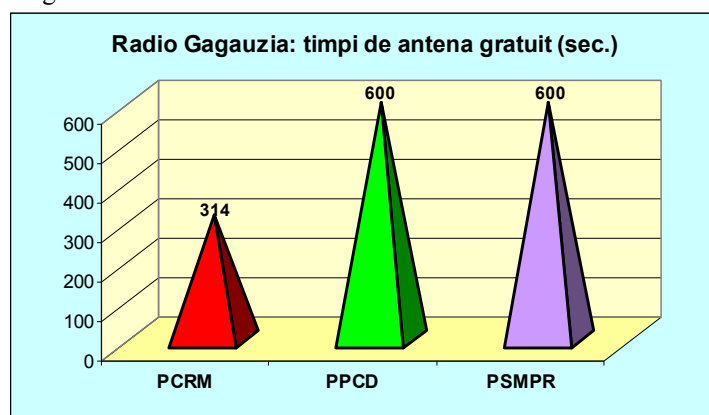
Radio Găgăuzia, admițând o derogare de la legislație, a difuzat în ziua de 4 septembrie, câte un spot de publicitate electorală de 30 de secunde ale celor 4 partide.

Diagrama 1

3 formațiuni politice au beneficiat de timpi de antenă gratuit pentru comunicarea mesajelor electorale. PPCD și PSMPR au utilizat tot timpul rezervat în aceste scopuri, iar PCRM – aproximativ jumătate (vezi Diagrama 2).

Diagrama 2

4.3. Emisiuni electorale și dezbateri electorale

Radio Gagauzia								
emisiuni electorale/dezbateri electorale								
+	protagonisti	aparitii	+	partide	aparitii	+	categoriai	aparitii
1	Butmalai I.	2	1	AMN	3	1	Politicieni/B	23
2	Furdui S.	1	2	PCRM	6	2	Politicieni/F	1
3	Garizan O.	1	3	PLDM	4	3		
4	Iuri-Apostol A.	2	4	PMU	1			
5	Kralov V.	2	5	PNL	2			
6	Labunet A.	2	6	PPCD	3			
7	Nichiforciuc E.	1	7	PSM	3			
8	Novac B.	3	8	PSPR	1			
9	Rosca Iu.	3						
10	Tap Iu.	1						
11	Vlah I.	2						
12	Vlah P.	1						
13	Zdravcov N.	3						

Radio Găgăuzia a organizat 13 dezbateri electorale cu o durată totală de 262 minute. Radio nu a difuzat emisiuni de educație electorală.

La dezbaterile electorale au participat 13 politicieni, în câte 1-3 emisiuni, reprezentând 8 formațiuni politice.

Radio Găgăuzia, contrar prevederilor legale, a planificat desfășurarea dezbaterilor electorale cu începere de la ora 15.10, altfel spus, în afara timpului de maximă audiență. Este un motiv în plus, din care în mai multe rânduri la dezbateri participa un singur invitat.

Concluzii:

- Teleradio-Găgăuzia a difuzat un număr relativ redus de știri electorale, cota celor cu caracter conflictual fiind insignifiantă.
- Protagonistii știrilor electorale, în cea mai mare parte, sunt funcționari de stat, celelalte categorii, în special, experții și funcționarii electorali, având o prezență simbolică sau lipsind.
- Raportul bărbați-femei în rândul protagoniștilor știrilor electorale este net în favoarea bărbaților.
- Știrile electorale au comunicat despre puțini politicieni și despre puține partide.
- Teleradio-Găgăuzia a oferit timpi de antenă pentru publicitate electorală în conformitate cu legislația în vigoare, deși puține formațiuni politice au beneficiat de această oportunitate.
- Teleradio-Găgăuzia a admis derogări de la legislație atunci când a oferit timpi de antenă gratuit pentru mesaje electorale.
- Teleradio-Găgăuzia, în bună parte, a subestimat emisiunile și spoturile de educație electorală.
- Teleradio-Găgăuzia a admis derogări de la legislație, difuzând în ziua ce precedea scrutinul (4 septembrie) câte un spot de publicitate electorală a 4 partide.
- Teleradio-Găgăuzia a desfășurat un număr suficient de dezbateri electorale, în care moderatorii au avut o prestație adecvată. Radio a organizat dezbaterile în afara prime-time-ului.

Raport general IPNA Compania “Teleradio-Moldova” și IPRA Compania “Teleradio-Găgăuzia”

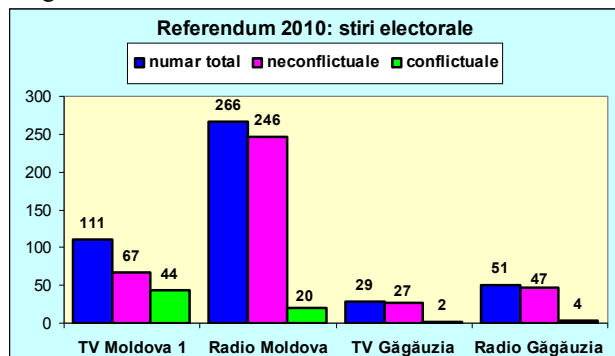
Date generale:

Instituție	IPNA "Teleradio-Moldova"		IPRA "Teleradio-Găgăuzia"	
	TV Moldova 1	Radio Moldova	TV Găgăuzia	Radio Găgăuzia
Număr știri:	111	266	29	51
Număr știri simple:	67	246	27	47
Număr știri conflictuale:	44	20	2	4
1 sursă de informație:	12	2	0	2
2 & > surse de informație:	32	18	2	2
părtinitoare:	4	1	0	0
nepărtinitoare:	107	265	29	51
limbaj acceptabil	109	266	29	51
limbaj agramat	2	0	0	0
limbaj licențios	0	0	0	0

1.1. Știri electorale în edițiile informative și de actualități ale radiodifuzorilor publici

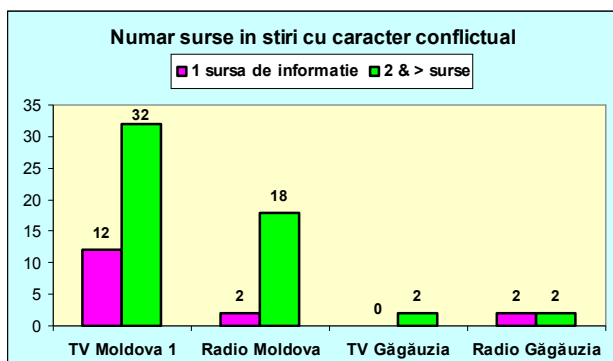
În perioada de referință au fost monitorizate 111 știri electorale la Tv Moldova 1; 266 – la Radio Moldova; 29 – la Tv Găgăuzia și 51 – la Radio Găgăuzia (vezi Diagrama 1). Cota știrilor cu caracter conflictual din numărul total de știri electorale constituie: la Moldova 1 – 40%; la Radio Moldova și la Teleradio-Găgăuzia – aproximativ câte 7%.

Diagrama 1

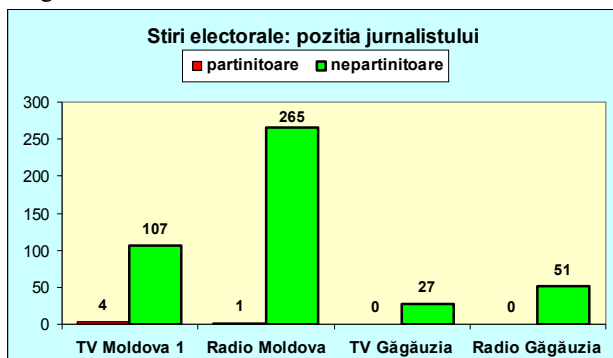
La Moldova 1 un sfert din numărul știrilor conflictuale, iar la Radio Moldova – a zecea parte, au fost scrise în temeiul unei singure surse de informație (vezi Diagrama 2).

Diagrama 2

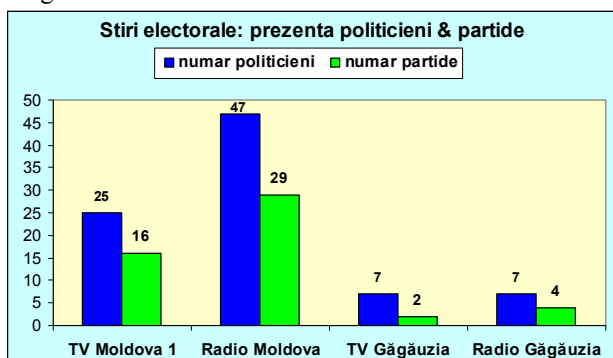
Cu excepția a 4 cazuri la Moldova 1 și a unui caz la Radio Moldova, autorii știrilor au adoptat o atitudine imparțială (vezi Diagrama 3). Părtinirea transpare din limbajul adjectivat utilizat de jurnalist.

Diagrama 3

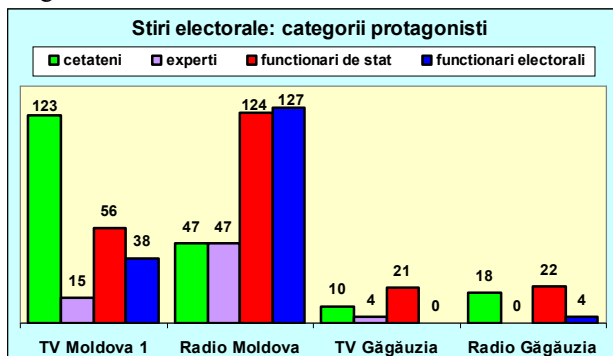
Radio Moldova s-a referit în știrile electorale la cel mai mare număr de politicieni și de partide, în comparație cu celelalte instituții mediatic monitorizate (vezi Diagrama 4). Teleradio-Găgăuzia a abordat în știri foarte rar respectivele categorii de potențiali protagoniști.

Diagrama 4

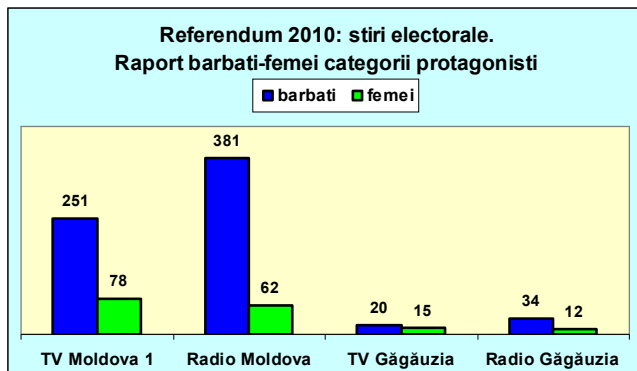
Instituțiile mediatic monitorizate au abordat diferit în știri categoriile de protagoniști. Moldova 1 a pus accent pe cetățeni. Radio Moldova – pe funcționari electorali. Teleradio-Găgăuzia – pe funcționari de stat, ignorând cu desăvârșire funcționarii electorali (Tv Găgăuzia) și experții (Radio Găgăuzia) (vezi Diagrama 5).

Diagrama 5

Cumulat, în știrile electorale difuzate de radiodifuzorii publici, între protagoniști prevalează bărbații (vezi Diagrama 6). Doar în categoria cetățeni raportul bărbați-femei este în favoarea femeilor.

Diagrama 6

2.1. Timpi de antenă în scopuri electorale

TV	TV Moldova1			Radio Moldova			TV Găgăuzia			Radio Găgăuzia			Total Partide		
	PEG	PECP	TAG	PEG	PECP	TAG	PEG	PECP	TAG	PEG	PECP	TAG	PEG	PECP	TAG
PCRM			05:00			07:22			05:00			05:14			0:22:36
PLDM	23:20	49:30	05:08	24:00	47:30	04:54	25:30	26:00		18:30	19:30		1:31:20	2:22:30	0:10:02
PL	11:00	04:00	4:39			07:30							0:11:00	0:04:00	0:12:09
PDM	12:55	28:00	5:00	18:00	36:00	04:53	18:30	21:00		18:30	38:00		1:07:55	2:03:00	0:09:53
AMN	19:00	10:00	5:00	19:00	09:00	10:06	11:30	11:30		12:00	00:30		1:01:30	0:31:00	0:15:06
PSD						08:56			05:00						0:13:56
PPCD	26:00		05:00	25:30		09:12	25:30	03:00	05:00	26:00	00:30	10:00	1:43:00	0:03:30	0:29:12
MAE	19:30	20:00	05:00	18:00	18:00	06:22							0:37:30	0:38:00	0:11:22
PNL	17:00		04:55	16:00		09:50							0:33:00		0:14:45
PPR	12:00		05:07	17:00		09:03							0:29:00		0:14:10
PEAV	09:00			08:00		09:58							0:17:00		0:09:58
MSPR	17:00			17:00		10:10							0:34:00		0:10:10
PC			05:00			00:00									0:05:00
PSMPR			04:50			09:15			05:00			10:00			0:29:05
PPR			05:00												0:05:00
RAVN			05:00												0:05:00
PNR						10:00									0:10:00
PM						07:31									0:07:31
UCM						07:56									0:07:56
Total TV	2:46:45	1:51:30	1:04:39	2:42:30	1:50:30	2:12:58	1:21:00	1:01:30	0:20:00	1:15:00	0:58:30	0:25:14	8:05:15	5:42:00	5:42:51

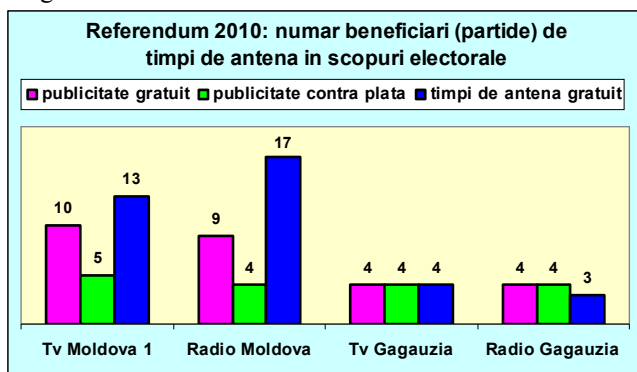
PEG	Pub. Elect. Gratuita
PECP	Pub. Elect. Cu Plata
TAG	Timpi de Ant. Gratuit

educatie electorala

TV Moldova 1		Radio Moldova		TV Gagauzia		Radio Gagauzia		Total	
spot	durata	spot	durata	spot	durata	spot	durata	spoturi	durata
103	1:44:21	96	0:32:00	56	1:12:00	0	0:00:00	255	3:28:31

Teleradio-Moldova și Teleradio-Găgăuzia au pus la dispoziția formațiunilor politice implicate în campania electorală pentru referendumul constituțional timpi de antenă. Modul în care au beneficiat formațiunile politice de timpii de antenă este reprezentat în Diagrama 1. Este inexplicabilă situația în care formațiunile politice nu au utilizat, cel puțin, timpii de antenă oferii gratuit.

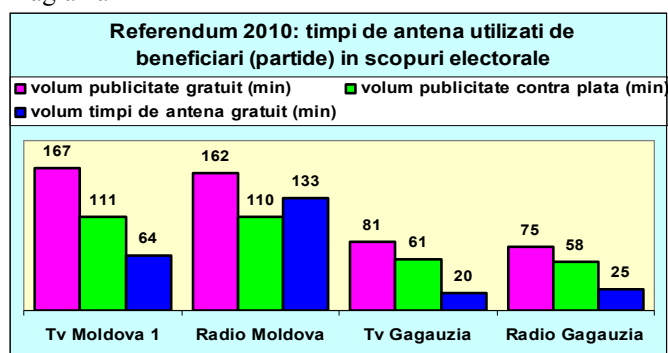
Diagrama 1

Cel mai mare volum de publicitate electorală gratuit l-a difuzat Tv Moldova 1 (167 minute). Timpii de antenă gratuit, prevăzuți de legislație pentru comunicarea mesajelor electorale, a fost fructificat mai mult la Radio Moldova (133 minute).

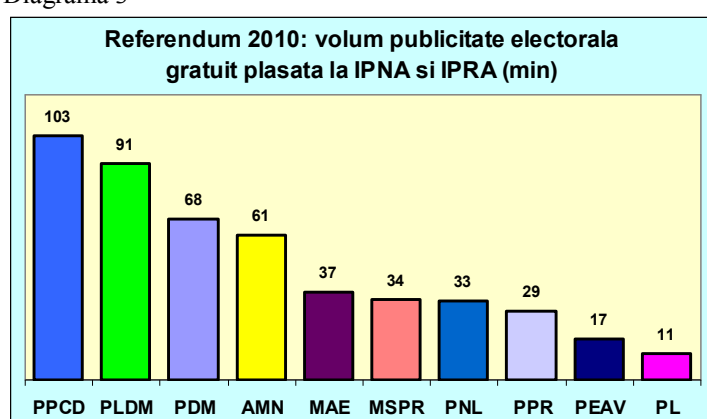
Paradoxal, dar volumul timpilor de antenă pentru plasarea publicității electorale contra plată l-a depășit pe cel rezervat timpilor de antenă gratuit pentru mesaje electorale (vezi Diagrama 2).

Diagrama 2

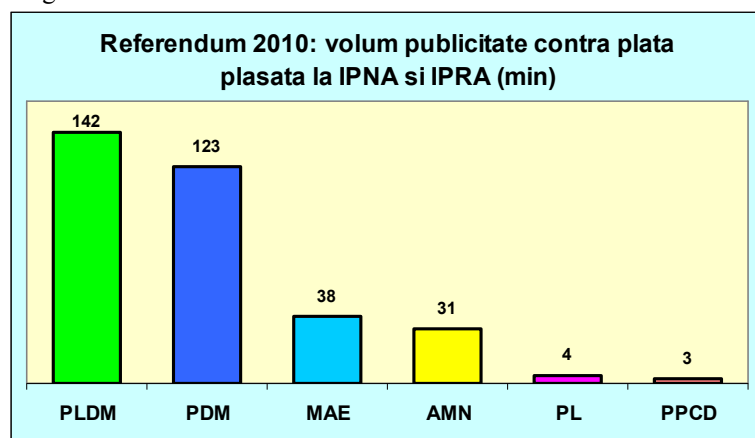
Modul în care radiodifuzorii publici au oferit timpi de antenă pentru publicitate electorală gratuit solicitanților (formațiunilor politice) este prezentat în Diagrama 3. Astfel, cumulat, PPCD a beneficiat de cel mai mare volum de timpi de antenă destinați în acest scop, iar PL – de cel mai mic volum. 15 „participanți” la referendum, înregistrați de CEC, nu au solicitat timpi de antenă de la Teleradio-Moldova și Teleradio-Găgăuzia.

Diagrama 3

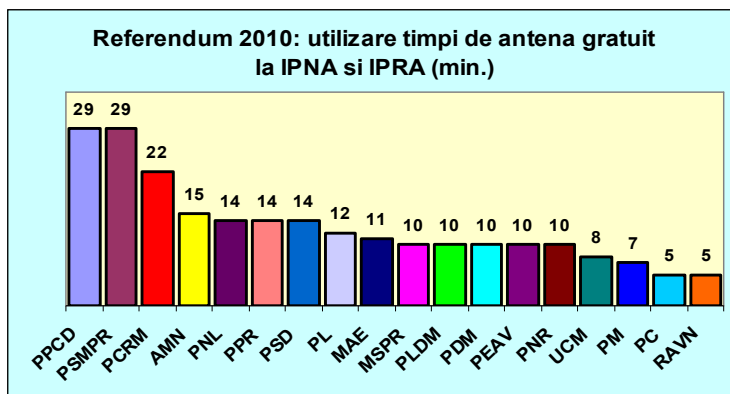
Șase formațiuni politice au plasat publicitate electorală contra plată în emisia radiodifuzorilor publici, întâietatea, în acest context, revenind partidelor PLDM și PDM (vezi Diagrama 4).

Diagrama 4

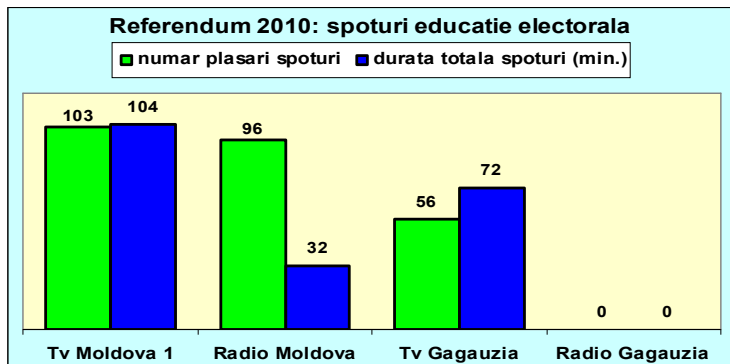
18 formațiuni politice au beneficiat, în măsură diferită, de timpi de antenă gratuit, oferit pentru mesaje electorale de către radiodifuzorii publici. Întâietatea, în acest context, au deținut-o 3 formațiuni politice (vezi Diagrama 5). De remarcă: 7 „participanți” la referendum nu au fructificat șansa oferită de legislația în vigoare.

Diagrama 5

Teleradio-Moldova și, parțial, Tv Găgăuzia, și-au onorat misiunea educativă ce revine radiodifuzorilor. Radio Găgăuzia a eșuat în exercitarea respectivei funcții (vezi Diagrama 6).

Diagrama 6

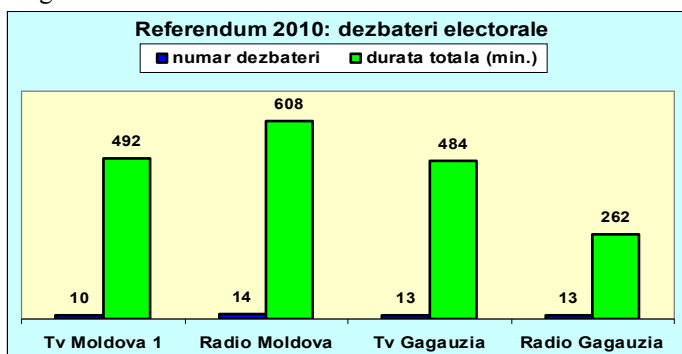

Emisiuni și dezbateri electorale

Instituție	IPNA "Teleradio-Moldova"		IPRA "Teleradio-Găgăuzia"	
	TV Moldova 1	Radio Moldova	TV Găgăuzia	Radio Găgăuzia
Număr emisiuni electorale:	12	13	1	0
Durata emisiuni electorale:	12490 sec	29580 sec	3300 sec	0
Număr dezbateri electorale:	10	14	13	13
Durata dezbateri electorale:	29510 sec	36462 sec	29040 sec	15740 sec
Comportament moderator:	adecvat	adecvat	adecvat	adecvat

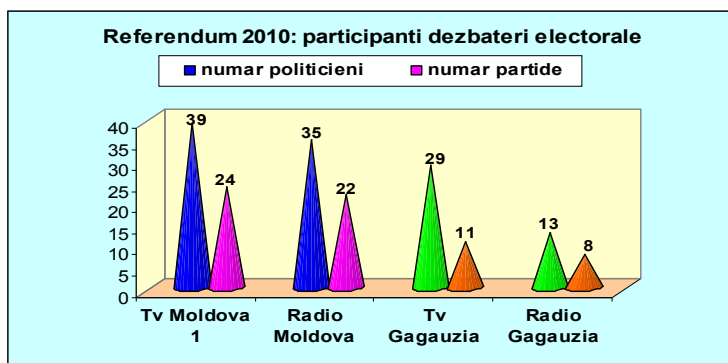
Radiodifuzorii publici au organizat un număr și o durată suficiente de dezbateri electorale (vezi Diagrama 1), în conformitate cu legislația în vigoare, deși, „participanții” la referendum, în bună parte, n-au beneficiat de respectiva șansă.

Diagrama 1

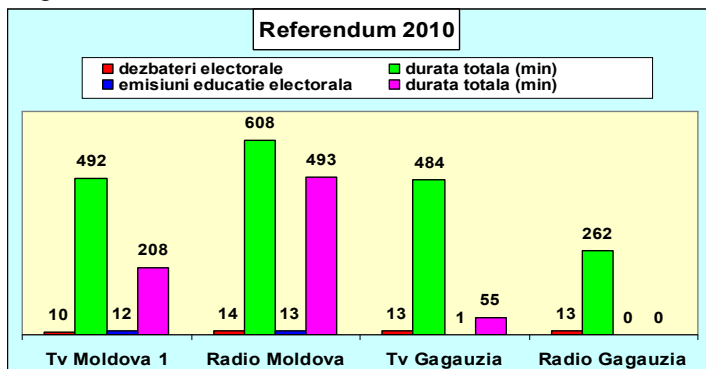
Numărul de politicieni participanți la dezbaterile electorale și numărul partidelor, pe care le reprezintă, sunt indicate în Diagrama 2. Astfel, la nici una dintre instituțiile mediatice monitorizate nu au fost prezenți reprezentanți ai tuturor formațiunilor politice, înregistrate la CEC.

Diagrama 2.

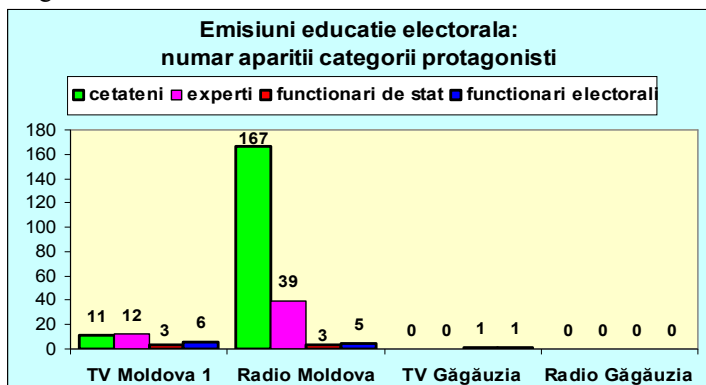
Cel mai mare volum de emisie pentru emisiuni de educație electorală a plasat Teleradio-Moldova. Tv Găgăuzia a acordat atenție insuficientă acestui aspect al procesului electoral, iar Radio Găgăuzia – la neglijat (vezi Diagrama 3).

Diagrama 3

În emisiunile de educație electorală este sesizat un anumit echilibru între categoriile de protagoniști monitorizați la Tv Moldova 1 (vezi Diagrama 4).

Diagrama 4

Concluzii finale:

- IPNA Teleradio-Moldova, în edițiile informative, pentru prima oară de la 2003 încoace, în fond, a reflectat procesul electoral pentru referendumul constituțional cu respectarea normelor legale și standardelor profesionale.
- IPRA Teleradio-Găgăuzia, în mare parte, a utilizat aceleași practici defectuoase ca și în perioadele electorale anterioare.
- Radiodifuzorii publici, național și regional, au pus la dispoziția „participanților” la referendum timp de antenă, destinați scopurilor electorale, conform prevederilor legale. Mai mulți „participanți” nu au fructificat șansa oferită și de cadrul legal, și de radiodifuzori. Teleradio-Găgăuzia a oferit timp de antenă pentru mesaje electorale doar în primele 3 zile ale campaniei electorale, fapt contraindicat de legislație.
- Radiodifuzorii publici au admis anumite derogări de la rigorile legislației în vigoare. Astfel, Teleradio-Moldova a acceptat spre difuzare un spot de publicitate electorală mai scurt decât 30 de secunde. Radio Moldova a difuzat în două rânduri în aceeași zi publicitatea electorală gratuit a două partide în volum ce depășea 60 de secunde. Radio Găgăuzia, admițând încălcarea legislației, a difuzat în ziua de 4 septembrie, câte 1 dată, publicitate electorală a 4 partide.
- Spre deosebire de Teleradio-Moldova, care a organizat și a difuzat suficiente emisiuni și spoturi de educație electorală, Teleradio-Găgăuzia a neglijat acest important aspect al procesului electoral.
- Radiodifuzorii publici au organizat suficiente dezbateri electorale, chiar dacă bună parte dintre „participanții” la referendum au demonstrat pasivitate în acest context. Radio Găgăuzia a planificat dezbaterile electorale în alt spațiu decât cel indicat de legislație. De remarcat faptul că Teleradio-Moldova, în premieră, a organizat dezbateri într-un format nou, mai eficient în comparație cu perioadele electorale anterioare.

COMUNICAT DE PRESĂ

IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, pentru prima dată de la 2003 încoace, a reflectat relativ adecvat, echilibrat și multilateral procesul electoral pentru referendumul constituțional din 5 septembrie 2010. Acest fapt îl relevă rezultatele monitorizării, efectuate de Asociația Presei Electronice APEL în perioada 5 august – 5 septembrie 2010, făcute publice în cadrul unei conferințe de presă pe data de 13 septembrie. Aceleași rezultate demonstrează că IPRA „Teleradio-Găgăuzia”, în mare parte, a repetat practicile defectuoase din campaniile electorale anterioare.

Radiodifuzorii publici au oferit șanse egale tuturor formațiunilor politice în utilizarea timpilor de antenă în scopuri electorale. Parte dintre participanții la referendum au ratat această oportunitate. PPCD a utilizat cel mai mare volum de timp oferit pentru publicitate electorală și timpi de antenă gratuit. PLDM și PDM dețin întâietatea la capitolul publicitate electorală contra plată.

Teleradio-Moldova a difuzat un volum important de spoturi și emisiuni de educație electorală, în timp ce Teleradio-Găgăuzia a neglijat acest aspect al procesului electoral.

Teleradio-Moldova a admis derogări ne semnificative de la cerințele normelor legale și anume: nu a respins un spot de publicitate electorală care avea o durată mai mică de 30 de secunde, iar Radio Moldova a difuzat în aceeași zi spoturi publicitare a două partide în volum ce-l depășea pe cel indicat de legislație.

Teleradio-Găgăuzia a admis derogări de la legislația electorală în mai multe rânduri: a oferit timpi de antenă gratuit pentru mesaje electorale doar în primele 3 zile ale campaniei; a planificat dezbaterile electorale la radio într-un spațiu în afara prime-time-ului; a difuzat spoturi de agitație electorală a câtorva partide în ziua de 4 septembrie.

Rezultatele monitorizării mai relevă că în pregătirea știrilor electorale radiodifuzorii publici au apelat mai des la funcționarii de stat decât la experți sau la funcționari electorali. În raportul bărbați-femei, ca protagoniști ai știrilor, prevalează net bărbații.

Este primul raport de monitorizare a activității radiodifuzorilor publici, efectuat de APEL, într-un proiect susținut de Fundația Soros-Moldova în cadrul Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte. APEL va monitoriza radiodifuzorii publici și în viitoarea campanie electorală pentru alegeri parlamentare anticipate.

13 septembrie 2010

Asociația Presei Electronice APEL